

NULMETING VEILIGHEID EN
LEEFBAARHEID ZEVEN STRATEN
AANDACHTSWIJKEN GRONINGEN

Levendige straten

J. Oude Groeniger

Y. Seyah

A. Roorda

E. Yazgili

M. Spijker

W. Boersma

M. Pijpker

R. Bottema

K. Offringa

Levendige straten

**NULMETING VEILIGHEID EN LEEFBAARHEID
ZEVEN STRATEN AANDACHTSWIJKEN GRONINGEN**

Augustus 2009

Rijksuniversiteit Groningen

INRAVAL
Groningen-Rotterdam

COLOFON

© St. INTRAVAL/Rijksuniversiteit Groningen

Postadres:
Postbus 1781
9701 BT Groningen
E-mail: info@intraval.nl

www.intraval.nl

Kantoor Groningen:
Sint Jansstraat 2C
Telefoon 050 - 313 40 52
Fax 050 - 312 75 26

Kantoor Rotterdam:
Goudsesingel 184
Telefoon 010 - 425 92 12
Fax 010 - 476 83 76

Augustus 2009

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of anderszins, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Tekst: Joost Oude Groeniger, Anne Roorda, Marlies Spijker, Mariëlla Pijker, Klazien Offringa, Youssef Seyah, Evrim Yazgili, Willem Boersma, Roel Bottema
Opmaak: A. Beelen (INTRAVAL)
Omslag: E. Cusiel
Druk: Repro GMW

ISBN: 978 90 8874 070 1

VOORWOORD

Levendige straten is een nulmeting naar veiligheid en leefbaarheid in zeven straten in de aandachtswijken van Groningen. Dit onderzoek is uitgevoerd als onderdeel van de studie sociologie aan de Rijksuniversiteit Groningen. De vakgroep sociologie biedt in samenwerking met onderzoek- en adviesbureau INTRAVAL een jaarlijks terugkerend leeronderzoek aan onder de naam “project criminaliteit en veiligheid”. In dit project krijgen studenten de kans om onder begeleiding een onderzoek uit te voeren op het gebied van criminaliteit en veiligheid. Dit jaar is in opdracht van INTRAVAL een nulmeting verricht naar veiligheid en leefbaarheid in zeven straten in de aandachtswijken van Groningen. Deze nulmeting is verricht op basis van het rapport “Maatregelenpakket Veiligheid Oude Wijken Groningen” van INTRAVAL. In dit rapport is door bureau INTRAVAL samen met de gemeente Groningen een maatregelenpakket opgesteld voor het succesvol aanpakken van de onveiligheids- en overlastproblematiek in de Oude Wijken in Groningen. In het maatregelenpakket zijn de wijken in zijn geheel in de resultaten meegenomen. Om beter zicht te krijgen op de veiligheids- en leefbaarheidssituatie in enkele door de gemeente Groningen nauwkeurig geselecteerde straten en om veranderingen in deze situatie te meten, is dit jaar begonnen met een nulmeting op straatniveau. In deze nulmeting hebben wij geprobeerd een zo duidelijk mogelijk beeld te scheppen van de huidige situatie omtrent de veiligheid en leefbaarheid in de geselecteerde straten.

Het uitvoeren van het onderzoek was voor ons een grote uitdaging. De totstandkoming van het rapport heeft veel tijd gekost, maar heeft ons wel een aantal bijzondere ervaringen opgeleverd. Zo is tijdens het afnemen van een enquête een van ons beroofd van haar fiets. Al kon zij op het moment zelf de ironie hier niet van inzien, we hebben er met zijn allen uiteindelijk wel om moeten lachen. De fiets was gelukkig verzekerd dus het heeft geen ernstige consequenties gehad. Ook hebben wij tijdens de dataverzameling veel verschillende en bijzondere mensen ontmoet die allen een eigen verhaal hebben. Met hen hebben wij gesprekken gehad waar we met plezier aan terugdenken. Het was voor ons dus niet alleen een zeer leerzame maar ook een zeer leuke ervaring om dit onderzoek te mogen uitvoeren. Dit komt mede door de gezellige groep mensen die aan het onderzoek hebben meegewerkt. Ondanks de werkdruk is er altijd tijd geweest om met zijn allen iets leuks te ondernemen.

De nulmeting is uitgevoerd door negen sociologiestudenten van de Rijksuniversiteit Groningen: Joost Oude Groeniger, Anne Roorda, Marlies Spijker, Mariëlla Pijpker, Klazien Offringa, Youssef Seyah, Evrim Yazgili, Willem Boersma en Roel Bottema. Tijdens het onderzoek hebben wij onder begeleiding gestaan van universitair hoofddocent René Veenstra, directeur van INTRAVAL Bert Bieleman en senior-onderzoeker van INTRAVAL Jacco Snippe. Wij bedanken hen voor hun begeleiding, hulp en steun zonder welke dit rapport niet tot stand had kunnen komen. Verder gaat onze dank uit naar Liesbeth van de Wetering (projectleider sociale wijkvernieuwing van de gemeente Groningen) en naar de bewoners van De Hoogte en de Indische Buurt die aan dit onderzoek hun medewerking hebben verleend.

Groningen
Augustus 2009

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
Samenvatting	I
Hoofdstuk 1 Inleiding	1
1.1 Aandachtswijken	1
1.2 Historische achtergrond	2
1.3 Reeds getroffen maatregelen	2
1.4 Probleemstelling en onderzoeksvragen	4
Hoofdstuk 2 Theorie	7
2.1 Leefbaarheid	7
2.2 Sociale cohesie	7
2.3 Invloed sociale cohesie op criminaliteit	9
2.4 Veiligheid	11
2.5 Algemene problematiek aandachtswijken	12
2.6 Wijkbeschrijving	13
Hoofdstuk 3 Methoden	15
3.1 Verloop onderzoek	15
3.2 Achtergrondkenmerken	17
Hoofdstuk 4 Sociale cohesie	21
4.1 Resultaten	21
4.2 Conclusie	24
Hoofdstuk 5 Leefbaarheid	25
5.1 Resultaten	25
5.2 Conclusie	28
Hoofdstuk 6 Onveiligheid	29
6.1 Onveiligheidsbeleving	29
6.2 Vervelende voorvallen en misdrijven	30
6.3 Slachtofferschap	32
6.4 Conclusie	33
Hoofdstuk 7 Maatregelen	35
7.1 Analyses op buurtniveau	35
7.2 Analyses op straatniveau	36
7.3 Klachten en maatregelen	38
7.4 Conclusie	40
Hoofdstuk 8 Conclusie	41
Geraadpleegde literatuur	45
Bijlage	47

SAMENVATTING

Het is de afgelopen jaren duidelijk geworden, uit onder meer de trendreportage die in 1996 gestart is en om de twee jaar opnieuw uitgevoerd wordt, dat de wijken De Hoogte en de Indische Buurt minder goed functioneren dan andere wijken in Groningen. In 2007 zijn deze twee wijken dan ook door Ella Vogelaar benoemd tot de zogeheten ‘aandachtswijken’. Voor een aantal straten binnen deze wijken geldt dat de problematiek in grotere mate aanwezig is dan in andere straten. Dit betreft de Johan de Wittstraat, de Javalaan, de Timorstraat, de Menadostraat, het Floresplein, het Borgplein en de Borgwal. In dit onderzoek wordt in opdracht van onderzoek- en adviesbureau INTRAVAL geprobeerd een antwoord te vinden op de vraag hoe het met de veiligheid en leefbaarheid in deze zeven straten in De Hoogte en de Indische Buurt gesteld is. De centrale probleemstelling van het onderzoek luidt:

Hoe staat het met de veiligheids- en leefbaarheidsbeleving van de bewoners van de zeven straten in De Hoogte en de Indische Buurt op het moment van deze nulmeting? Welke aanbevelingen met betrekking tot maatregelen kunnen er worden getroffen om de veiligheid en leefbaarheid in De Hoogte en de Indische Buurt te vergroten?

De data die gebruikt wordt in dit onderzoek is verzameld aan de hand van enquêtes met de bewoners van de zeven straten in de desbetreffende wijken. In totaal zijn er 256 bewoners geïnterviewd. De enquêtes bevatten open en gesloten vragen over sociale cohesie, leefbaarheid, veiligheid, maatregelen en sterke en minder sterke punten van de straat. De begrippen sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid vormen voornamelijk de kern van het onderzoek. Deze begrippen komen samen in de sociale desorganisatietheorie, welke een belangrijke rol vervult in de theoretische achtergrond van dit onderzoek. De kern van deze theorie is dat een lage sociaal-economische status, sociale heterogeniteit en een hoge verhuismobiliteit van bewoners leiden tot lage sociale cohesie. De lage sociale cohesie zorgt op haar beurt voor sociale desorganisatie in de straat, wat uiteindelijk leidt tot meer criminaliteit. De mate van sociale cohesie in een straat is op deze manier dus van invloed op de veiligheids- en leefbaarheidsbeleving van bewoners.

De belangrijkste conclusie die uit dit rapport getrokken kan worden is dat de zeven straten in de aandachtswijken van Groningen relatief laag scoren op sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid. De waardering die de bewoners aan deze drie onderwerpen gaven wijkt af van het stadsgemiddelde van Groningen. Het is dan ook van belang dat er in deze wijken een aantal maatregelen doorgevoerd wordt om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren. Bij deze maatregelen is het belangrijk dat, naast de gemeente en woningcorporaties, ook de bewoners betrokken worden. De bewoners zijn immers bepalend voor de sociale cohesie in de straat. Als deze door middel van samenwerking verhoogd wordt, kan dit een begin zijn om de veiligheid en leefbaarheid in de zeven straten in De Hoogte en de Indische Buurt te verbeteren.

1 INLEIDING

In opdracht van onderzoek- en adviesbureau INTRAVAL is een nulmeting uitgevoerd naar veiligheid en leefbaarheid in zeven straten in de zogeheten aandachtswijken van Groningen. In het onderzoek wordt de veiligheid en leefbaarheid in deze straten in kaart gebracht.

1.1 Aandachtswijken

De veiligheidsbeleving van de bewoners in De Hoogte en Indische Buurt is achtergebleven in vergelijking met de andere wijken in de gemeente Groningen. Ex-minister Ella Vogelaar van Wonen, Wijken en Integratie (WWI) heeft in 2007 veertig wijken in achttien steden geselecteerd waar door het kabinet extra investeringen worden genomen gezien de opstapeling van sociale, fysieke en economische problemen die zich in deze wijken voordoen (Dossier Rijksbeleid, 2007).

Binnen deze wijken wordt primair ingezet op vijf speerpunten: wonen, werken, leren, integreren en veiligheid. Met dit offensief wil het kabinet in deze wijken het tij keren, zodat het in acht tot tien jaar weer wijken zijn waar mensen kansen hebben en waar het weer prettig is om te wonen. In het huidige kabinetsbeleid is er veel aandacht voor de wijk. Het kabinet trekt jaarlijks 250 miljoen euro uit om in 40 wijken de leefsituatie te verbeteren (Dossier Rijksbeleid, 2007).

De Groningse wijken De Hoogte en de Indische Buurt behoren tot twee van de wijken die zijn aangewezen door het kabinet als de zogeheten 'aandachtswijken'. Er zijn verschillende benamingen voor deze wijken zoals Vogelaarwijken, Krachtwijken en Prachtwijken. In dit onderzoek kiezen we voor de term aandachtswijken. Er is in deze wijken sprake van meervoudige problematiek. De belangrijkste problemen zijn leerachterstanden bij kinderen, hoge schooluitval, grote werkloosheid, veel multi-probleemgezinnen en forse criminaliteitscijfers. Voorheen werden deze wijken 'Probleemcumulatiegebieden' genoemd. De nieuwe benamingen (Vogelaarwijken en Krachtwijken) voor deze aandachtswijken duiden op een positievere aanpak: er wordt uitgegaan van de vaardigheden en kennis die de bewoners van deze wijken bezitten in plaats van het benadrukken van de problemen die er zijn. Om de gemeente Groningen te ondersteunen bij de aanpak van deze wijken zullen we een beeld schetsen van verschillende kenmerken van de wijken door middel van enquêtes met buurtbewoners.

In dit onderzoek trachten we een antwoord te vinden op de vraag hoe het met de veiligheid en leefbaarheid in de zeven straten in De Hoogte en de Indische Buurt gesteld is. Hierbij vormen de begrippen sociale cohesie, leefbaarheid, veiligheid en te treffen maatregelen de rode draad van het onderzoek.

We zullen in kaart brengen hoe bewoners van De Hoogte en de Indische Buurt denken over 'hun' straat met betrekking tot veiligheid en leefbaarheid. Deze nulmeting zal weergeven hoe de wijken scoren op verschillende aspecten van leefbaarheid en veiligheid. Hierbij zal ook gekeken worden naar de maatregelen die in het verleden getroffen zijn en welke maatregelen er nog getroffen moeten worden.

De gemeente Groningen kan met onze informatie en suggesties maatregelen invoeren in de wijken. In vervolgonderzoek zal worden nagegaan welke resultaten zijn behaald door de getroffen maatregelen van de gemeente.

1.2 Historische achtergrond

De belangstelling van wetenschappers en beleidsmakers om door middel van wijkaanpak niet alleen fysieke maar ook sociale problemen aan te pakken heeft in Nederland een lange traditie. Direct na de Tweede Wereldoorlog werd wijkaanpak gezien als gemeenschapzin bevorderend. In de eerste helft van de vorige eeuw zijn de huizen uit de grond gestampt om zo het tekort aan woningen te verminderen. De woningen die in deze periode zijn gebouwd, zijn vaak goedkoop en snel in elkaar gezet. Deze woningen zijn vaak slecht geïsoleerd. Dit kan leiden tot geluidsoverlast en irritaties, wat slecht is voor de relaties met burens en de sociale cohesie in de wijk zal verminderen (Wijkactieplan Korrewegwijk 2007, Wijkactieplan De Hoogte 2007).

De Hoogte en de Indische Buurt zijn in de jaren dertig gebouwd, wat heeft gezorgd voor de bovengenoemde gebreken aan de woningen. Halverwege de jaren tachtig zijn de wijken afgedelen. Veel wijken werden gedeeltelijk gesloopt of vernieuwd. Achteraf gezien is het slopen en nieuwbouw niet het beste middel om wijken er bovenop te helpen. Door het slopen en nieuw bouwen van wijken worden de woningen vaak duurder. Veel multi-probleemgezinnen trekken weg uit de wijken en zoeken hun heil in goedkopere woningen ergens anders. De vernieuwde wijken zijn er vaak beter aan toe, maar het probleem is deels verplaatst. Het daadwerkelijk oplossen van buurtproblematiek is dan ook het speerpunt van de sociale vernieuwing. De gemeente moet meer tijd willen steken in de sociale zorg van buurtbewoners om hen erboven op te helpen, en zo ook de wijk te verbeteren (Wijkactieplan Korrewegwijk 2007, Wijkactieplan De Hoogte 2007).

1.3 Reeds getroffen maatregelen

In 1998 is in Groningen een convenant wijkvernieuwing gesloten. De afspraken die in dit convenant waren opgenomen, wat wijkvernieuwing, woonruimteverdeling en de huisvesting van kwetsbare personen betreft, bleken lange tijd effectief, maar dienden na enkele jaren wel uitgebreid te worden (Wijkvernieuwing Korrewegwijk/ De Hoogte, 2008). In 2002 werd daarom het Nieuw Lokaal Akkoord (NLA) gesloten. In dat akkoord wordt de leefbaarheid van wijken benadrukt. Dit komt tot uiting in de aanpak van de sociale infrastructuur en voorzieningen. De gemeente en verscheidene woningbouwcorporaties willen investeren op de thema's leefbaarheid, openbare ruimte, veiligheid en op het programma 'Zorgen voor morgen'. Hierover zijn in het NLA afspraken gemaakt. Ook worden er afspraken gemaakt over de bouwproductie, woonruimteverdeling en woningverbetering.

In 2004 hebben bewoners, woningcorporatie In en woningcorporatie De Huismeesters een sociaal wijkvernieuwingsplan opgesteld voor de Indische Buurt en De Hoogte. In de uitwerking van dit plan zijn tal van maatregelen getroffen en activiteiten aangereikt door de bewoners, corporaties, de gemeente en instellingen. Het motto van dit sociale wijkvernieuwingsplan is: 'Mooi Blijven Wonen'. In het plan zijn maatregelen opgenomen om de veiligheid, sociale samenhang, beheer van de (openbare) ruimte, jeugdvoorzieningen en het samenleven van studenten en niet-studenten te verbeteren en te versterken in de desbetreffende wijken (Wijkactieplan Korrewegwijk 2007, Wijkactieplan De Hoogte 2007). Het jaarplan 'Mooi blijven wonen' is een plan dat door betrokkenheid van bewoners en professionals in de wijk tot stand is gekomen en waarbij de bewonersinitiatieven de kern van de aanpak vormen. Dit heet ook wel de bewonersparticipatie via de 'Waardenzeef', wat inhoudt dat organisaties die werkzaam zijn in de wijk en bewoners eerst gezamenlijk hebben vastgesteld wat de gewenste maatschappelijke effecten (waarden) zijn. Bewoners en

professionals die in de wijken werken kunnen activiteiten en projecten aandragen. Ingediende plannen worden door het wijkteam getoetst aan de spelregels en criteria (zeef). Hierbij wordt met name gekeken of plannen in strijd zijn met regulier beleid. Dankzij deze methode krijgen bewoners invloed op de keuze van projecten die worden uitgevoerd. Het plan is opgebouwd volgens de wijkactieplannen. Daarin staat wat er de komende tien jaar bereikt moet worden in de Indische Buurt en De Hoogte (Wijkvernieuwing Korrewegwijk/ De Hoogte, 2008). Het doel hierbij is het nadrukkelijk onderzoeken en bundelen van de krachten (kennis en vaardigheden) die in de wijken aanwezig zijn. Via personen die hieraan willen meewerken in de wijk (ondernemers, bewoners en studenten) is geprobeerd om andere mensen te bereiken, zodat er een olievlekwerking van samenwerking ontstaat. Bij directe belanghebbenden is gepeild wat ze belangrijk vinden qua maatregelen in de wijk. De zeggenschap over de toekomst van de wijk wordt zo in toenemende mate overgedragen aan de bewoners en de hulpverleners in de wijk. Vertrouwen in de buurt is hierbij een belangrijk onderdeel.

Verdere maatregelen die genomen zijn om de veiligheid en leefbaarheid in deze wijken te verbeteren zijn renovaties en Wijkstemdagen. Bij de Wijkstemdagen krijgen bewoners de gelegenheid ideeën in te brengen om de wijk mooier, netter, veiliger en gezelliger te maken. Een ander initiatief om meer mensen in de wijk actief te maken en meer mensen aan het werk te krijgen zijn de woonwenswerkgesprekken van de dienst SOZawe. De dienst SOZawe zoekt contact met bewoners van beide wijken. In de gesprekken wordt gesproken over de woon- en werkwensen van de bewoners. Hierbij fungeert SOZawe als tussenpersoon tussen de bewoners en woon- en werkinstellingen. Het doel is onder meer bewoners aan het werk te krijgen. Daarnaast worden allochtone vrouwen en jongeren die niet verder dreigen te komen op de arbeidsmarkt geactiveerd. Dat gebeurt in samenwerking met instellingen zoals het Alfacollege, multicultureel vrouwencentrum Jasmijn en de Basegroep (organisatie voor jeugdzorg). Ook worden startende ondernemers in de wijk gesteund. Dit wordt bewerkstelligd door het project 'Onderneem 't'. *Onderneem 't* stimuleert startend ondernemerschap en groei van bestaande ondernemers in de wijk. Iedereen van 18 jaar en ouder die ondernemer is of wil worden en woont in deze wijken komt in aanmerking om mee te doen met dit project. *Onderneem 't* biedt begeleiding en coaching voor bestaande en startende ondernemers. Daarnaast worden er middelen ingezet om de wijk economie te stimuleren en winkelveorzieningen op te knappen. Er wordt gewerkt aan startkwalificaties, meer ouderbetrokkenheid en het voorkomen en snel stoppen van huiselijk geweld. Een aantal belangrijke maatregelen is de verlengde schooldag, het trainen en coachen en in staat stellen van leerkrachten om contacten te leggen en te onderhouden met ouders, het ondersteunen van tienermoeders en het realiseren van buurtwerkplaatsen waar kinderen zich verder kunnen ontwikkelen. De herontwikkeling van het 'Floreshuis/ De Karre' past hierin. Ook is er een project aan de gang, genaamd 'van aandachtgezin naar krachtgezin?' met dit project wordt getracht antwoord te vinden op de achterblijvende resultaten bij het aanpakken van multiprobleemgezinnen. De doelstellingen van het project zijn veiligheid en ontwikkelingskansen van kinderen vergroten, criminaliteit, buurtoverlast en zorgbehoefte verminderen (Wijkactieplan Korrewegwijk 2007, Wijkactieplan De Hoogte 2007).

Tenslotte zijn er ook diverse maatregelen genomen aan de hand van het *Maatregelenpakket Veiligheid Oude Wijken Groningen* van INTRAVAL (Snippe et. al., 2009). In opdracht van de gemeente Groningen is door INTRAVAL een maatregelenpakket opgesteld om korte metten te maken met de onveiligheids- en overlastproblematiek in de aandachtswijken in Groningen. Er zijn bijeenkomsten georganiseerd met verschillende betrokken partijen, zowel professionals als bewoners. Er zijn werksessies georganiseerd met als doel een gedeeld gevoel van verantwoordelijkheid te creëren en gezamenlijke enthousiasme om de problemen effectief aan te pakken. Verder is aan bewonersorganisaties van de

desbetreffende wijken de analyse voorgelegd en het maatregelenpakket besproken. Het maatregelenpakket is opgesteld in samenwerking met medewerkers van de afdeling Stadsdeelcoördinatie en bevat aanbevelingen op het gebied van Inbraakpreventie, Wonen, Zorg, Openbare orde en Sturing.

1.4 Probleemstelling en onderzoeksvragen

De aandachtswijken De Hoogte en de Indische Buurt kennen veel sociale woningbouw. In de Hoogte gaat het om 70% van de woningen, in de Indische Buurt is 90% van de woningen een sociale woning. Dit is een woning onder de huursubsidiegrens. De bewonerspopulatie van de wijken heeft een aantal opvallende kenmerken. Er wonen relatief veel eenoudergezinnen, werklozen, alleenstaanden, studenten en starters. De schoolprestaties van kinderen zijn lager dan kinderen uit andere wijken en er is vaak sprake van huiselijk geweld. De criminaliteit is er hoger en de veiligheidsbeleving lager dan in andere Groningse wijken. De woonomgeving van de aandachtswijken is achtergebleven in vergelijking met het stedelijke niveau van woonomgeving. De sociale samenhang van deze wijken zijn lager dan het stedelijk gemiddelde. Ook de buurt wordt door de bewoners slechter geëvalueerd dan het stedelijk gemiddelde. Daarnaast zijn de overlastcijfers in de wijken beduidend hoger, met name drugsoverlast scoort hier hoog (Wijkactieplan Korrewegwijk 2007, Wijkactieplan De Hoogte 2007).

Ondanks de maatregelen die de gemeente in deze wijken heeft getroffen zijn de problemen in de wijken niet verdwenen. Hulpverleners kunnen door de complexiteit en de veelheid van de problemen vaak niet tot een juiste aanpak of oplossing komen. In ons onderzoek zullen wij in kaart brengen hoe de veiligheid en leefbaarheid in De Hoogte en de Indische Buurt verbeterd kan worden door enkele problematische straten nader te onderzoeken. In de straten waar de meeste problematiek voorkomt moeten wellicht aanvullende maatregelen genomen worden.

Dit brengt ons bij de volgende probleemstelling:

Hoe staat het met de veiligheids- en leefbaarheidsbeleving van de bewoners van De Hoogte en de Indische Buurt op het moment van deze nulmeting? Welke aanbevelingen met betrekking tot maatregelen kunnen er worden getroffen om de veiligheid en leefbaarheid in De Hoogte en de Indische Buurt te vergroten?

Om de probleemstelling te kunnen beantwoorden zal in dit rapport bekeken worden hoe het is gesteld met de veiligheid en leefbaarheid in De Hoogte en de Indische Buurt. De onderzoeksvragen kunnen opgedeeld worden in twee categorieën. De eerste drie vragen zijn bedoeld om een beeld te krijgen van de huidige situatie. De andere vragen gaan over de te nemen maatregelen.

A. Huidige situatie in de buurt:

- In welke mate is er sprake van overlast en criminaliteit in enkele straten in De Hoogte en de Indische Buurt?
- Op welke wijze zijn bewoners betrokken bij het vergroten van de leefbaarheid van de buurt?
- Welke beleidsmatig te beïnvloeden processen en mechanismen voor het verbeteren van de leefbaarheid spelen in deze straten?

B. Te nemen maatregelen:

- Welke maatregelen kunnen volgens de bewoners de leefbaarheid en veiligheid verbeteren?
- Welke maatregelen kunnen de leefbaarheid en veiligheid van de buurt verder verbeteren?

2 THEORIE

2.1 Leefbaarheid

De leefbaarheid van een buurt of straat heeft betrekking op de woonsituatie en de woonomgeving van bewoners. Volgens het SCP (2002) gaat het bij leefbaarheid om het samenspel tussen de fysieke kwaliteit, de sociale kenmerken en de veiligheid van de woonomgeving (De Hart, 2002). Onder de fysieke kwaliteit van de woonomgeving vallen zowel de kwaliteit van de huizen op zich als de kwaliteit van andere aspecten van de woonomgeving, zoals de bestrating en het straatmeubilair. Verloedering van de woonomgeving en overlast in de woonomgeving worden gezien als de meest bepalende kenmerken voor een slechte fysieke kwaliteit van een buurt of straat. Bij sociale kenmerken moet gedacht worden aan onderlinge betrokkenheid, de kwaliteit van buurtcontacten en vormen van burenhulp. Dit wordt ook vaak weergegeven onder de noemer 'sociale cohesie'. Onder veiligheid vallen de mate van criminaliteit in de woonomgeving en de veiligheidsbeleving van de bewoners.

De verschillende aspecten van de leefbaarheid in een woonomgeving hebben invloed op elkaar en versterken of verzwakken de leefbaarheid. Zo kan een slechte onderlinge betrokkenheid zorgen voor een lagere bereidheid van bewoners om rekening te houden met elkaar, waardoor er bijvoorbeeld meer geluidsoverlast voorkomt, wat eventueel weer kan leiden tot meer onveiligheidsgevoelens. Dit soort effecten zijn vaak cumulatief en leiden tot een concentratie van problemen en een neerwaartse spiraal van de leefbaarheid in een buurt of straat (De Hart, 2002).

Volgens het SCP omvat leefbaarheid dus zowel sociale cohesie als veiligheid als fysieke kwaliteit. Fysieke kwaliteit spreekt voor zich en behoeft geen verdere uitleg. Sociale cohesie en veiligheid behoeven meer uitleg; deze staan in de volgende paragraaf centraal.

2.2 Sociale cohesie

Sociale cohesie is een begrip dat verwijst naar verschillende aspecten. Zo verwijst het naar de sociale contacten die mensen onderling hebben, maar ook naar de oriëntatie van mensen op collectieve normen en waarden. Omdat sociale cohesie meerdere definities kent, kan het vanuit verschillende motieven worden nagestreefd. Bijvoorbeeld vanuit eigenbelang, groepsdruk of persoonlijke identificatie met anderen. Ondanks dat er vele definities van dit begrip te geven zijn, is er een aantal aspecten dat vaak terugkeert. Zo wordt sociale cohesie vaak gekenmerkt door saamhorigheidsgevoelens, frequente en intensieve contacten, onderling vertrouwen en gedeelde normen en waarden (De Hart, 2002).

Er kan worden gesteld dat sociale cohesie naar de interne samenhang van een sociaal systeem verwijst. Bij een sociaal systeem kan men denken aan een groep buurtbewoners, een organisatie en een samenleving (De Hart, 2002). Er is hierbij sprake van twee componenten. Sociale cohesie heeft zowel een functionele of instrumentele component als een normatieve component. Bij de functionele of instrumentele component gaat het om de samenwerking tussen de actoren binnen een sociaal systeem. De normatieve component heeft betrekking op de identificatie en gevoelens van solidariteit met anderen die als moreel verplichtend worden ervaren. Een vereiste van sociale cohesie is dat burgers hun

persoonlijke belangen afstemmen op het gemeenschappelijke belang en dat zij in hun activiteiten rekening houden met elkaar en elkaar (informeel of formeel) controleren op de naleving van gezamenlijk onderschreven normen (De Hart, 2002).

Samenwerking tussen individuen is van belang, omdat het streven naar gemeenschappelijke doelstellingen zorgt voor een toename van het welzijn voor alle buurtbewoners. Ook vergroot het de perceptie van onderlinge afhankelijkheid van buurtbewoners die versterkt wordt ten gevolge van de gedeelde identiteit tussen individuen. Een voorbeeld van samenwerking om een gemeenschappelijk doel te bereiken is een situatie waarin bewoners zich verzetten tegen gemeentelijke nieuwbouwplannen in de buurt (Frieling, 2008). Er ontstaat een hogere mate van solidariteit/saamhorigheid als er sprake is van een gemeenschappelijke vijand. Dit is positief voor de interne cohesie.

Samenwerking tussen buurtbewoners in het streven naar gemeenschappelijke doelstellingen die het welzijn verhogen, vergroot de onderlinge afhankelijkheid en zorgt voor een gedeelde identiteit. Dit wordt ook wel 'joint production' genoemd (Frieling, 2008). Niet alleen samenwerking tussen buurtbewoners onderling is van belang, maar ook samenwerking tussen bewoners, professionele organisaties en de gemeente is vereist. Professionele organisaties en de gemeente hebben meer (financiële) middelen om gemeenschappelijke doelen te bereiken.

Het hoofddoel van joint production is het creëren van welzijn. Op individueel niveau zijn dit vriendelijke contacten tussen buurtbewoners, zoals buurtbewoners die bij elkaar op bezoek gaan of buurtbewoners die samen een praatje maken. Op buurtniveau valt te denken aan buurtbewoners die samenwerken in het schoon houden van de buurt of in het organiseren van een buurtfeest. Succesvolle buurtorganisaties blijken eerder te ontstaan in buurten waarin meer contact bestaat tussen buurtbewoners. Ook blijkt dat deelname aan buurtorganisaties individuele contacten tussen bewoners stimuleert (Frieling, 2008).

Bij joint production is er sprake van zowel gedeelde als conflicterende belangen. Om tot een goede samenwerking te komen moeten bewoners hun eigen (conflicterende) belangen aan de kant zetten om zo tot een gemeenschappelijk (gedeeld) belang te komen. Conflicterende individuele belangen zullen alleen naar de achtergrond verdwijnen wanneer de gemeenschappelijke belangen voldoende kenbaar zijn. Wanneer dit het geval is zal de bereidheid van bewoners om te investeren in het verbeteren van de leefbaarheid van de wijk toenemen (Frieling, 2008). Naarmate de waarde van datgene wat door de groep tot stand wordt gebracht hoger is, des te groter de kans is dat er binnen de groep bepaalde regels en normen ontstaan over de bijdrage van elk groepslid aan de gemeenschappelijke belangen van de groep (Frieling 2008). Op basis van formele en informele afspraken kan het gemeenschappelijk belang van de groep worden gewaarborgd. Doordat joint production groepsidentificatie tot stand brengt vergroot het de onderlinge solidariteit tussen individuen. Solidariteit staat hier voor de natuurlijke geneigdheid om iets op te offeren ten behoeve van het welzijn van een ander individu of groep (Frieling, 2008).

Solidariteit en joint production hebben gemeen dat het in beide gevallen gaat om afstemming van het eigenbelang van een individu op het belang van een ander. Op handelingsniveau komt solidariteit tot uiting in sociale steun. Sociale steun bestaat uit verschillende vormen van hulp die geboden worden door informele relaties, zoals bijvoorbeeld door vrienden, familie of burens. Joint production zet aan tot solidariteit en versterkt de bereidheid tot samenwerking en het gevoel van verbondenheid. Deze drie factoren tezamen zorgen voor een hogere sociale cohesie. De sociale cohesie vormt een belangrijke voorspeller van de zelfredzaamheid en zelforganiserend vermogen van buurten en wijken. Dit is het vertrouwen dat mensen in een gemeenschap of groep hebben in hun

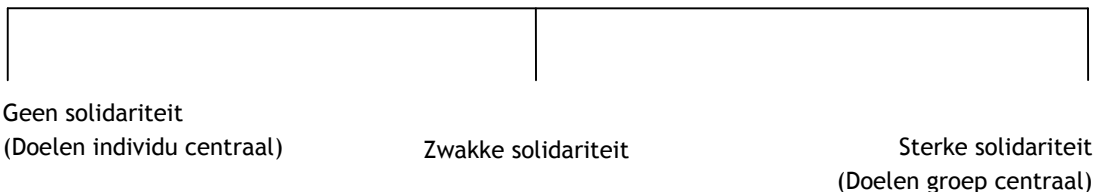
vermogen en bereidheid om door samenwerking toekomstige problemen op te lossen of doelen te bereiken die voor hen individueel belangrijk zijn (de Beer, & Schuyt., 2004).

Uit het voorgaande blijkt wel dat solidariteit tussen buurt/straatbewoners kan leiden tot een hogere sociale cohesie. Er bestaat echter ook een keerzijde aan een te sterke solidariteit. Hoewel groepsidentificatie de solidariteit en gevoelens van onderlinge betrokkenheid binnen groepen kan bevorderen, is uit onderzoek gebleken dat een sterke groepsidentificatie nadelig kan zijn voor de solidariteit ten opzichte van andere groepen.

De saamhorigheid die binnen een groep ontstaat kan leiden tot het ontstaan van een afgrenzing tegenover buitenstaanders. In wijken kan hierbij gedacht worden aan mensen die afwijken van de gezamenlijk onderschreven normen van nieuwkomers. Sociale cohesie kan dus ook sociale uitsluiting in de hand werken.

Lindenberg (1998) maakt onderscheid tussen sterke vormen en zwakke vormen van solidariteit. Bij sterke vormen van solidariteit heeft het belang van de groep vaak prioriteit boven het belang van het individu. De sterke vormen van solidariteit beperken mogelijk de integratie van individuen in de maatschappij. Dit kan er toe leiden dat groepen zich meer terugtrekken en afzonderen. Hierdoor verliezen deze mensen de binding met de normen, waarden en mogelijkheden die gelden in de bredere samenleving. Zo bestaat volgens wetenschappers het risico dat door etnische concentraties in wijken de integratie van allochtonen in Nederland beperkt wordt. Dit kan leiden tot sociale uitsluiting (Van der Laan Bouma- Doff, 2005). Te sterke groepsbindingen kunnen ook de integratie tussen bewoners met verschillende achtergronden in eenzelfde buurt beperken. Zwakke solidariteit kan gezien worden als een balans tussen het belang dat wordt toegekend aan de doelstellingen van het individu en het belang dat wordt toegekend aan doelstellingen van de groep. In figuur 2.1 wordt het onderscheid tussen de verschillende vormen van solidariteit nog eens grafisch weergegeven.

Figuur 2.1 Zwakke solidariteit: Een balans tussen het belang dat wordt toegekend aan de doelstelling van individu en groep

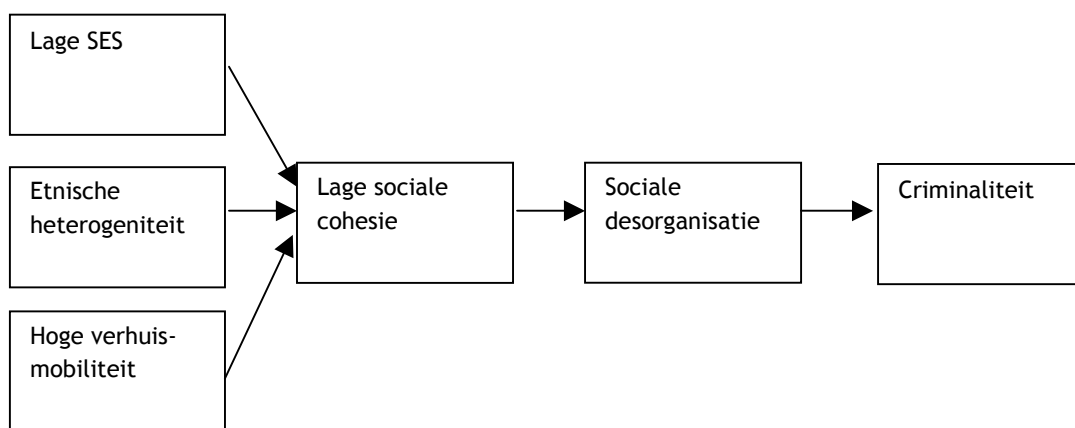
2.3 Invloed sociale cohesie op criminaliteit

Naar aanleiding van de zwakke en sterke vormen van solidariteit is het begrijpelijk dat er een verschil is in de mate waarin buurtbewoners bereid zijn in te grijpen in lokale problemen. Deze bereidheid om in te grijpen wordt ook wel informele sociale controle genoemd (Burchfield, 2009). Deze bereidheid van de buurtbewoners heeft voornamelijk te maken met hoe positief of negatief de buurtbewoners denken over de buurt. Zodra ze zich verbonden voelen met hun wijk zullen ze meer bereid zijn in te grijpen (Burchfield 2009). Ook is de sociale cohesie van invloed op de informele sociale controle, wanneer er meer sociale cohesie in een straat of buurt is zal er ook meer informele sociale controle zijn.

Er is sprake van een verband tussen de sociale leefomgeving en de mate van criminaliteit. In de sociale desorganisatietheorie van Shaw en McKay (1942), weergegeven in figuur 2.2, wordt dit mechanisme beschreven. De kern van deze theorie is dat in buurten waar weinig sociale cohesie is de informele sociale controle ontbreekt, waardoor de criminaliteit in de

buurt niet goed tegen kan worden gegaan. Een gebrek aan sociale controle zorgt voor een ontwijking van de sociale organisatie in de wijk, waardoor mogelijkheden voor crimineel gedrag worden gecreëerd. Shaw en McKay stellen ook dat een lage sociale cohesie vaak voorkomt in achterstandswijken. Verder is de sociale cohesie vaak lager in wijken waar de sociale diversiteit tussen bewoners groot is en waar sprake is van sociale instabiliteit. Als verklaring voor een lage sociale cohesie hebben verschillende onderzoeken uitgewezen dat er een verband is tussen de lage sociale cohesie en een lage sociaal-economische status, etnische heterogeniteit en hoge verhuismobiliteit. (Bellair, 1997; Sampson e.a., 1997; Wittebrood, 2000). De effecten van de aanwezige sociale cohesie en informele sociale controle worden ook beschreven in de studie van Sampson e.a. (1997). Hierin wordt beschreven dat een combinatie van informele sociale controle en sociale cohesie een grote bijdrage levert aan de veiligheid.

Figuur 2.2 Sociale desorganisatietheorie

Naast een verband tussen de sociale leefomgeving en de mate van criminaliteit is er ook een relatie tussen de fysieke leefomgeving en de sociale leefomgeving aangaande criminaliteit. Dit komt naar voren in de 'Broken Windows Theorie' (Wilson & Kelling, 1982). Hierin wordt gesteld dat als er in een straat veel ordeverstoring is, bijvoorbeeld kapotte ramen, afval op straat of graffiti op de muren en gebouwen, er meer criminaliteit zal plaatsvinden in de straat.

Keizer, Steg en Lindenberg (2008) hebben dit fenomeen aan de hand van een aantal experimenten getoetst. Zo hebben de auteurs in één experiment een situatie gecreëerd waarbij ze een envelop half uit een brievenbus lieten steken, terwijl in deze envelop duidelijk een vijf euro biljet te zien was. In de controle situatie was de brievenbus schoon en lag er geen rommel op de grond rondom de brievenbus. In de eerste experimentele situatie was de brievenbus beklad met graffiti en lag er geen rommel op de grond. In de tweede experimentele situatie was de brievenbus schoon maar lag er wel rommel op de grond. Bij alle drie de situaties werd gemeten of mensen de envelop meenamen of dat ze hem lieten zitten of in de brievenbus duwden. Het meenemen van de envelop werd hierbij gezien als normovertredend gedrag en het laten zitten of in de brievenbus duwen werd gezien als het houden aan de geldende norm. Uit het experiment bleek dat in de controle situatie 13% van de mensen de envelop meenam. In de eerste en tweede experimentele situatie waren dit respectievelijk 27% en 25%. In beide experimentele situaties werd significant meer normovertredend gedrag vertoont dan in de controle situatie (respectievelijk $p=0,035$ en $p=0,047$).

De auteurs concluderen dat wanneer bepaalde normovertredende gedragingen meer voorkomen, dit een negatief effect heeft op de naleving van andere normen en regels. Één norm overtreding bevordert de overtreding van andere normen en zodoende spreidt wanorde zich uit (Keizer e.a., 2008). Een effect wat de auteurs het 'cross-norm inhibition effect' hebben genoemd. Situaties met veel ordeverstoring leiden dus tot meer criminaliteit.

2.4 Veiligheid

Er is weinig overeenstemming in de wetenschappelijke literatuur en het dagelijks woordgebruik over de betekenis van veiligheid en onveiligheid. Boers, Van Steden en Bouttelier (2008) onderscheiden twee soorten veiligheid: fysieke en sociale veiligheid. Sociale veiligheid betekent dat iemand zich veilig en beschermd voelt tegen gevaar dat veroorzaakt wordt door menselijk handelen in de openbare ruimte. De sociale veiligheid komt in feite dus voort uit de sociale omgeving waarin burgers wonen. Daarnaast is er de fysieke veiligheid waarmee de veiligheid van de fysieke omgeving bedoeld wordt. De fysieke veiligheid wordt in dit onderzoek buiten beschouwing gelaten, omdat dit incidenten betreffen die buiten het menselijk handelen tot stand komen (natuurrampen).

Er kan tevens onderscheid gemaakt worden tussen subjectieve en objectieve veiligheid. De objectieve veiligheid is de daadwerkelijke veiligheid die geregistreerd is, oftewel het aantal slachtoffers als gevolg van handelingen van anderen. De subjectieve veiligheid is de mate van veiligheid die mensen zelf ervaren (Wittebrood, 2004). Dit betreft de zorgen of angst die mensen hebben om slachtoffer te worden van een delict (Bruinsma e.a., 2004). Tussen de objectieve en subjectieve veiligheid kunnen vaak verschillen bestaan. Zo ervaren mensen vaak onveiligheidsgevoelens terwijl er geen sprake is van daadwerkelijke criminaliteit. Ook bestaan er belangrijke verschillen in de subjectieve veiligheid van verschillende mensen. Zo is de onveiligheidsbeleving hoger in wijken met een lage sociaal-economische status, waar veel niet-westerse allochtonen wonen en waar veel verloedering en overlast is (Wittebrood, 2006). Het blijkt dat kenmerken van verloedering zoals graffiti, zwerfvuil en slecht onderhoud van woningen, die op zich niet gelijk staan aan criminaliteit, wel als bedreigend worden ervaren (de Hart, 2002). Daarnaast is gebleken dat gevoelens van onveiligheid 's avonds en 's nachts sterker zijn. Dit komt doordat het toezicht en de sociale steun van andere bewoners op die tijdstippen minder aanwezig zijn. Dit zijn sociale signalen van normverval die gevoelens van onveiligheid opwekken. Er spelen dus zowel fysieke als sociale signalen van (norm)verval die de gevoelens van onveiligheid verhogen (Bruinsma e.a., 2004).

Criminaliteit is in grote mate een stedelijk fenomeen. In stedelijke gebieden is de kans om slachtoffer te worden van een misdrijf groter dan in landelijke gebieden. Zowel slachtoffers als daders wonen vaker in steden dan daarbuiten. Daders en slachtoffers wonen vaak in dezelfde stad of zelfs in dezelfde wijk. Hieruit kan geconcludeerd worden dat criminaliteit een lokaal karakter heeft (Bruinsma e.a., 2004). Ook zijn er bepaalde bevolkingsgroepen die meer gevoelens van onveiligheid ervaren dan andere. Vrouwen, mensen uit een lagere sociaal-economische klassen en ouderen voelen zich over het algemeen onveiliger. Ook slachtoffers voelen zich vaak onveiliger dan niet-slachtoffers. Deze groepen voelen zich vaak onveilig, omdat zij hun fysieke en sociale kwetsbaarheid hoger inschatten (Wittebrood, 2006). Het is echter gebleken dat mensen die bang zijn om slachtoffer te worden van criminaliteit door hun vermijdingsgedrag en voorzichtigheid het minst vaak slachtoffer worden van delicten. Dit wordt ook wel de fear-victimization paradox genoemd. Feitlijke slachtoffers van criminaliteit zijn vaak woonachtig in steden, mannen, mensen uit eenoudergezinnen, alleenstaanden, hoger opgeleiden en jongeren. De kans op

slachtofferschap varieert over de levensloop. Bepaalde gebeurtenissen zoals het huwelijk, ouderschap, het vinden van een werkkring en het verhuizen naar een landelijke woonplaats verkleinen de kans op slachtofferschap (Bruinsma e.a., 2004).

2.5 Algemene problematiek aandachtswijken

In deze paragraaf wordt uiteengezet wat de oorzaken zijn voor de problemen die zich veelvuldig in aandachtswijken voordoen. Ten eerste zijn er in de grotere steden veel langdurig werklozen. Deze zijn door hun grote afstand tot de arbeidsmarkt moeilijk te bemiddelen. Verder hebben werklozen vaker te maken met sociale uitsluiting en eenzaamheid en houden ze er een kleiner (sociaal) netwerk op na. Sociale activering kan het sociale isolement tegengaan en de sleutel zijn tot maatschappelijke participatie (de Hart, 2002). Deze maatschappelijke participatie houdt in eerste instantie in dat werklozen geactiveerd worden en deelnemen aan de samenleving door middel van een informele baan of taak zoals: vrijwilligerswerk, scholing of gesubsidieerde arbeid. In de tweede instantie is het krijgen van een formele baan op de arbeidsmarkt een doel van sociale activering.

Een tweede probleem is het lage onderwijsniveau van bewoners van aandachtswijken. In de aandachtswijken is sprake van een onderwijsachterstand in vergelijking met andere wijken. Daarom is het belangrijk dat kinderen een gedegen opleiding volgen. Behaalde diploma's zijn niet alleen van belang voor een vervolgopleiding, maar zorgen ook voor participatie op de arbeidsmarkt. Als iemand onvoldoende opleiding heeft genoten, zal deze moeilijk een baan krijgen. Dit zorgt ervoor dat deze mensen weinig toekomstperspectief hebben. Dit kan leiden tot sociale uitsluiting. Ook kan het gebrek aan perspectief ervoor zorgen dat mensen banen nemen waar diploma's niet van belang zijn, maar waar wel veel geld kan worden verdiend (zwart werk, criminaliteit). Op deze manier wordt een individueel probleem een sociaal probleem of een veiligheidsprobleem. Goed onderwijs kan daarom als instrument dienen om de problematiek aan te pakken.

Ten derde hebben bewoners van de aandachtswijken gemiddeld een lager inkomen. De reden dat er veel mensen met een laag inkomen wonen in deze wijken is het woonaanbod. De huurprijzen van de huizen in aandachtswijken zijn over het algemeen lager dan elders in de stad. Voor sommige mensen zijn deze huurprijzen de enige die zij kunnen betalen. Hierdoor ontstaat een concentratie van mensen die een laag inkomen hebben en 'gedwongen' worden om in deze wijken te wonen. Daar komt bij dat wanneer mensen een hoger inkomen gaan verdienen zij al vrij snel deze wijken weer verlaten en hun plek dan vaak wordt ingenomen door mensen met een laag inkomen (Bruinsma e.a., 200?). In de aandachtswijken is dus een concentratie van mensen met een laag inkomen te vinden. Over het algemeen hebben deze mensen minder kansen op de arbeidsmarkt en zorgen ze voor meer problemen dan mensen met een hoger inkomen. Omdat veel allochtonen een laag inkomen hebben, is er ook vaak sprake van etnische concentraties in aandachtswijken

Ten vierde is in aandachtswijken sprake van een hoog percentage allochtonen. Deze hoge concentraties allochtonen kunnen tot ongewenste effecten leiden. Bij deze ongewenste effecten kan er sprake zijn van verminderde maatschappelijke kansen van de bewoners ten gevolge van een minder goede maatschappelijke integratie. Ook is er vaak sprake van meer criminaliteit en werkloosheid onder de allochtone bevolking (Belier e.a., 1994; Tesser e.a., 1995 ; Veenman, 2001; Uunk, 2002). Ook hebben de wijken waar een hoog percentage allochtonen wonen over het algemeen een lagere kwaliteit woonomgeving, een hogere mate van overlast, verloedering en criminaliteit (van der Laan Bouma-Doff & van Putten, 2005)

Ten vijfde speelt er nog een probleem waar zowel de bewoners van de aandachtswijken als professionele organisaties en de gemeente bij betrokken zijn. Dit probleem ligt in de communicatie tussen professionele organisaties en de bewoners van aandachtswijken. In de praktijk blijkt dat bewoners vaak niet op de hoogte zijn van het aanbod aan voorzieningen en ondersteuning van professionele organisaties en de gemeente. Omgekeerd hebben professionals moeite om goed zicht te krijgen op dingen die in de buurt spelen en aandacht vereisen (Frieling 2008). Hierdoor kunnen beide partijen niet tot gemeenschappelijke maatregelen komen.

2.6 Wijkbeschrijving

De Korrewegwijk en De Hoogte zijn twee Groningse wijken met een stedelijke uitstraling ten noorden van de binnenstad (zie figuur 2.3).

Figuur 2.3 Buurtindeling De Hoogte en de Korrewegwijk

Korrewegwijk

De Korrewegwijk bestaat uit verschillende deelbuurten met een eigen karakter. De deelbuurten hebben goede verbindingen met de aangrenzende wijken en een sterke relatie met de binnenstad. De ligging dicht bij het centrum is een sterk punt. Het voorzieningenniveau is in de Korrewegwijk goed op orde. Het is een wijk met behoorlijk wat winkels en bedrijfjes. Ook zijn er diverse voorzieningen op het gebied van zorg. In de Korrewegwijk wonen ruim 8.000 mensen in 5.600 woningen. Er wonen relatief veel eenoudergezinnen, veel alleenstaanden en studenten (bijna 1.600), veel starters op de woningmarkt, voor Groningse begrippen veel mensen met een buitenlandse achtergrond, veel mensen die een uitkering ontvangen en relatief veel mensen waar regelmatig overlastklachten dan wel zorgmeldingen over binnen komen. In de Korrewegwijk wordt ruim 70% van de woningen beheerd door de corporaties (Gemeente Groningen, Dienst RO/EZ, 2003).

De Hoogte

De Hoogte, ten westen van de Korrewegwijk, is gebouwd vanaf de jaren dertig. De Hoogte bestaat uit drie buurten: Tuindorp de Hoogte, Selwerderwijk Noord en Zuid. In De Hoogte wonen ruim 3.000 mensen in 1.900 woningen. Bijna dertig procent van de

bewoners is allochtoon. Circa vijftig procent van alle inwoners is alleenwonend. In het tuindorp De Hoogte wonen veel (een-ouder)gezinnen, terwijl in het zuidelijk deel (Selwerderwijken) naast studenten, relatief veel werklozen en starters op de arbeidsmarkt wonen. Het gemiddelde inkomen ligt een stuk lager dan het stedelijk gemiddelde. Dit heeft niet alleen te maken met de vele studenten, maar ook omdat veel wijkbewoners geen baan hebben. De Hoogte kent een hoog aandeel (ruim negentig procent) sociale woningbouw. De woningen behoren tot de goedkopere in de stad. Het voorzieningenniveau van de wijk is mager. De wijk is op dat punt aangewezen op het centrum en de aangrenzende Korrewegwijk. De ligging van de wijk dicht bij het centrum is een sterk punt (Gemeente Groningen, Dienst RO/EZ, 2003).

In dit rapport zal een deel van de Korrewegwijk onderzocht worden, namelijk de Nieuw Indische Buurt, de Oud Indische Buurt en de Floresbuurt. Tevens zal er een deel van de wijk De Hoogte bekeken worden, namelijk het Tuindorp en de Selwerderwijk Noord. In deze wijken zal een zevental straten onderzocht worden door middel van enquêtes die afgenomen worden bij bewoners. Deze straten zijn uitgekozen door de gemeente. In figuur 2.4 is te zien welke straten er onderzocht zijn.

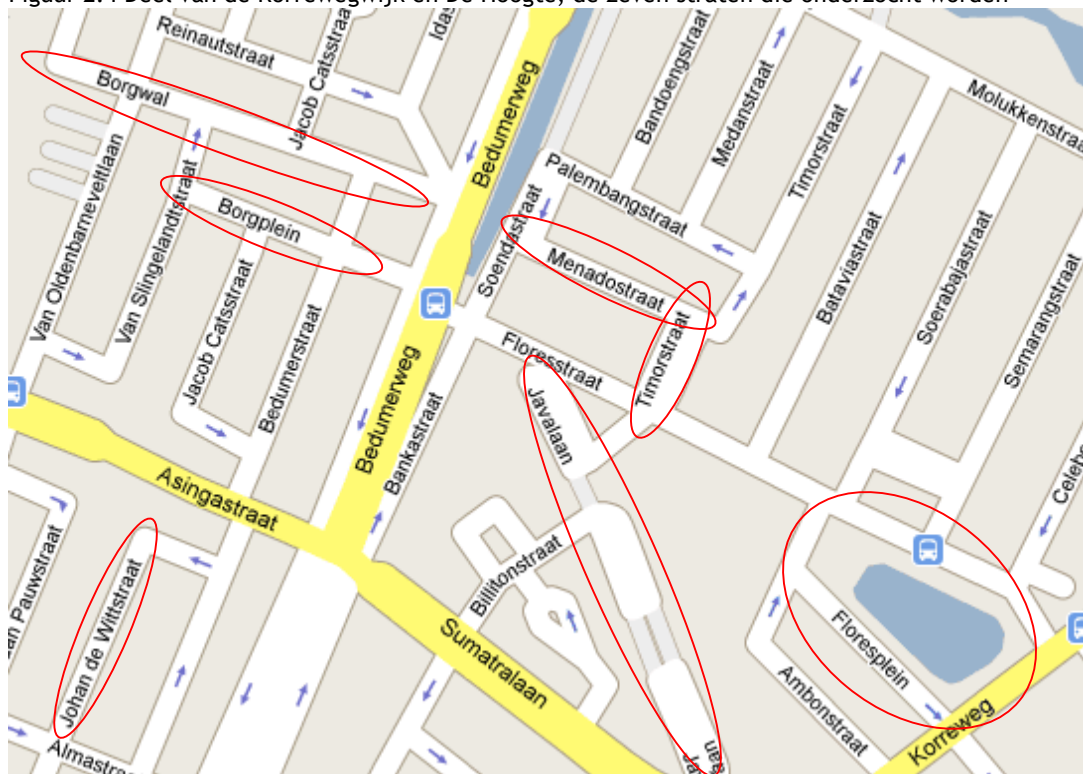
In De Hoogte:

- Johan de Wittstraat
- Borgplein
- Borgwal

In de Korrewegwijk

- Javalaan
- Floresplein
- Menadostraat
- Timorstraat (alleen het gearceerde deel)

Figuur 2.4 Deel van de Korrewegwijk en De Hoogte, de zeven straten die onderzocht worden

3 METHODEN

Er is onderzoek gedaan waarbij op systematische wijze vragen zijn gesteld aan een groot aantal respondenten. In dit survey-onderzoek is geprobeerd de non-respons te beperken door van te voren een brief te sturen waarin uitgebreid wordt uitgelegd wat de bedoeling is van het onderzoek. In dit hoofdstuk wordt het verloop van het onderzoek beschreven en de achtergrondkenmerken van de respondenten uit de zeven straten besproken.

3.1 Verloop onderzoek

De gemeente heeft zeven straten in de aandachtswijken in De Hoogte en de Indische Buurt aangewezen om te onderzoeken, te weten: 1.Johan de Wittstraat, 2.Javalaan, 3.Timorstraat, 4.Menadostraat, 5.Floresplein 6.Borgwal en 7. Borgplein. Deze straten heeft de gemeente Groningen uitgekozen met een grote groep professionals (OM, politie, gemeente, Stiel, corporaties, MJD) De keuze is gemaakt op basis van een 'longlist' die de gemeente heeft samengesteld met professionals en heeft bewonersvertegenwoordigers straten laten noemen die volgens hen in aanmerking kwamen. Op basis van kennis en ervaring van professionals is de definitieve keuze gemaakt voor de zeven straten.

Voor ons onderzoek hebben we geprobeerd om iedereen te bereiken, in ons geval middels een brief. Door de gemeente zijn er 690 adressen in de straten aangewezen. Hiervan waren 45 adressen geen huishoudens: deze huizen stonden zichtbaar leeg of het adres was van een winkel/ kerk/ tandartspraktijk of een andere onderneming. Bij de overgebleven adressen is gedurende vier weken op verschillende dagen en op verschillende tijden geprobeerd om een enquête af te nemen. Bij 243 huishoudens is het afnemen van de enquête niet gelukt omdat de bewoners herhaaldelijk niet thuis waren. Dit kan verschillende redenen hebben: het kan zijn dat ze niet op de bel reageerden, maar het kan ook zijn dat ze doorgaans op een ander adres verblijven. Van de overgebleven 402 huishoudens is bij 256 huishoudens een enquête afgenomen. 146 huishoudens wilden niet meewerken aan het onderzoek. Wanneer we voor de responsberekening alleen de adressen nemen waar een bewoner is gesproken dan is de respons 64%. Van de respondenten is 57% vrouw en 43% man. De gemiddelde leeftijd is 29 jaar.

Kenmerkend voor de aandachtswijken is de etnische heterogeniteit. Zoals ook de sociale desorganisatietheorie laat zien, kan die heterogeniteit zorgen voor een verlaagde leefbaarheid. Hoewel in Groningen veel minder allochtonen zijn dan in de Randstad, zien we wel dat er enige concentratie van allochtonen is in een aantal wijken van de stad. De Hoogte heeft relatief gezien de meeste allochtonen van de gemeente Groningen, namelijk 28,8% en in de Indische buurt wonen 24,3% allochtonen (Gemeente Groningen, Bureau Onderzoek en Statistiek, 2008). In ons onderzoek is het aantal allochtonen echter lager dan de cijfers van het Bureau Onderzoek en Statistiek (2008). In ons onderzoek is 13% in de Indische Buurt en 15,8% in De Hoogte allochtoon. Een oorzaak hiervan kan zijn dat in onze vragenlijst niet is gevraagd naar de geboorteplaats van respondenten en hun ouders, maar tot welke etniciteit respondenten zichzelf rekenen. Het kan zijn dat respondenten die allochtoon zijn in dit enquête beschreven staan als autochtoon. Dit kan dus bij respondenten die zich eerder autochtoon dan allochtoon voelen. Een andere verklaring kan zijn dat er sprake is van een selectie-effect. Allochtonen kunnen minder vertegenwoordigd zijn omdat zij vanwege een taal- of cultuurbarrière niet kunnen of willen meedoen aan een enquête.

In de periode van 8 april tot en met 9 mei 2009 zijn de enquêtes afgenomen. De duur van een enquête varieerde van twintig minuten tot een uur. De vragenlijst is gebruikt om uiteenlopende onderzoeksvragen te onderzoeken. Vooraf waren de doelstellingen gesteld om 1. Vast te stellen in welke mate er sprake is van overlast en criminaliteit in de zeven straten. 2. Op welke wijze de bewoners betrokken zijn bij het vergroten van de leefbaarheid van de buurt. 3. Welke beleidsmatig te beïnvloeden processen en mechanismen voor het verbeteren van de leefbaarheid er spelen in deze straten. 4. Welke maatregelen volgens de bewoners de leefbaarheid en veiligheid kunnen verbeteren. En tot slot 5. Welke maatregelen de leefbaarheid en veiligheid van de buurt verder kunnen verbeteren. Bij dit laatste onderwerp was het mogelijk voor de bewoners aan te geven of zij wel of niet deel willen nemen aan het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in de straat. Indien een bewoner deel wil nemen aan het verbeteren van de leefbaar- en veiligheid in de straat vragen we de respondenten om hun contactgegevens, zodat de gemeente contact met de respondenten kan opnemen. De vragenlijst is opgesplitst in zes verschillende delen, namelijk sociale cohesie, leefomgeving, veiligheid, sterke en minder sterke punten, maatregelen en achtergrondkenmerken.

Om de sociale cohesie te meten is gebruik gemaakt van één schaal die aan de hand van 8 items is samengesteld (Frieling, 2008). Hierin wordt gevraagd naar betrokkenheid en contact met de bewoners in de straat en wordt gevraagd of er wel eens straatfeesten worden gehouden. Zo wordt de mate waarin individuen samenwerken in het creëren van welzijn, de mate van onderlinge solidariteit en de gevoelens van betrokkenheid gemeten. We hebben één item (over meedoen aan straatbarbecues) buiten beschouwing gelaten. Doordat dit item is weggelaten loopt de schaal van 7 tot 35. Deze schaal hebben we gedeeld door 7 waardoor er uiteindelijk een schaal van 1 tot 5 is ontstaan. De schaal heeft een Cronbachs alfa van 0,79. Om de sociale cohesie van ons onderzoek te vergelijken met de gemeten sociale cohesie uit de trendrapportage van 2008, hebben wij onze schaal moeten omrekenen van een vijfpuntsschaal naar een tienpuntsschaal. Hiervoor is gebruik gemaakt van een statistische formule: $y = 0,3214x - 1,25$. Hierbij staat de y voor de nieuwe score en x voor de oude score. Doormiddel van deze formule kon de tienpuntsschaal worden opgesteld waarmee wij de beide uitkomsten konden vergelijken.

De leefbaarheid van de straten wordt gemeten aan de hand van vragen gebaseerd op vragen uit de enquête Leefbaarheid in Koningslust en de Leefbaarheidsmonitor. Respondenten worden gevraagd hun woning en leefomgeving te becijferen. Als er een onvoldoende wordt gegeven, wordt er doorgevraagd naar wat de reden van deze onvoldoende is. Om onze resultaten te vergelijken met de trendrapportage uit 2008 is er gebruik gemaakt van een t-toets waarbij de gemeten waarde uit de trendrapportage als vergelijkingswaarde werd meegenomen. Er is echter bij leefbaarheid alleen gekeken naar het cijfer van de woonomgeving, omdat de andere vragen niet overeen kwamen met ons onderzoek. Veiligheid wordt gemeten aan de hand van vragen gebaseerd op de rapporten Vragenlijst overlast Diamantbuurt en de Vragenlijst WSG. Allereerst wordt er een aantal vragen samengenomen in een schaal. Deze vragen gaan over de veiligheidsbeleving van de bewoners. Vervolgens worden er frequentietabellen gemaakt van twee vragen die gaan over vervelende voorvallen en misdrijven in de straat.

Bij veiligheid vergelijken we verschillende aspecten met de trendrapportage, namelijk onveiligheidsgevoelens, drugsoverlast en overlast van groepen jongeren. Doormiddel van een binomiale toets is er een vergelijking gemaakt tussen de percentages. Bij sterke en minder sterke punten wordt er aangegeven in hoeverre bewoners van de straat verschillende aspecten als woonomgeving, sfeer, ligging en kindvriendelijkheid een zwak of sterk aspect van de straat vinden. Dit gebeurt op een vijf puntsschaal van zeer zwak tot zeer sterk. Tot slot is er in het gedeelte maatregelen eerst gevraagd naar wat de bewoners van de

maatregelen vinden. Daarna wordt er aan de respondenten gevraagd of zij deel willen nemen om de veilig- en leefbaarheid te verbeteren die genomen zijn en die nog komen.

3.2 Achtergrondkenmerken

Ter verduidelijking van de resultaten worden eerst zes kruistabellen gegeven waarin aangegeven wordt hoe de verschillende achtergrondkenmerken over de straten verdeeld zijn.

In tabel 3.1 is de burgerlijks status naar straat weergegeven. Uit de resultaten blijkt dat 62% van de respondenten alleenstaand is. Deze alleenstaanden zijn in de meeste straten in de meerderheid, met uitzondering van het Borgplein waar 17% van de respondenten alleenstaand is. Onder de categorie ‘anders’ vallen de respondenten die bij hun ouders wonen of bij/met anderen wonen.

Tabel 3.1 Burgerlijke status naar straat

Straat	Getrouwd	Samenwonend	Alleenstaand	Anders	N
Johan de Wittstraat	8%	12%	72%	8%	75
Javalaan	11%	2%	65%	5%	65
Timorstraat	-	38%	38%	25%	8
Menadostraat	-	21%	74%	6%	34
Floresplein	15%	10%	45%	30%	40
Borgwal	18%	9%	68%	5%	22
Borgplein	50%	17%	17%	17%	12
Totaal	11%	16%	62%	11%	256

In tabel 3.2 is de hoofdbezigheid van de bewoners weergegeven. Ongeveer de helft van de respondenten heeft betaalde werkzaamheden. In de Johan de Wittstraat en de Menadostraat is 15% van de respondenten werkloos. Twaalf procent van de respondenten is gepensioneerd. Deze gepensioneerden zijn veelal woonachtig op het Floresplein of Borgwal. Op het Floresplein is een derde van de respondenten gepensioneerd, op het Borgwal zelfs iets meer dan de helft.

Tabel 3.2 Hoofdbezigheid naar straat

Straat	Betaalde werkzaamheden	Student/scholier	Huisvrouw	Werkloos/AWW/WAO	Gepensioneerd	N
Johan de Wittstraat	58%	7%	17%	15%	3%	69
Javalaan	58%	11%	24%	5%	2%	62
Timorstraat	71%	14%	14%	-	-	7
Menadostraat	55%	6%	24%	15%	-	33
Floresplein	35%	3%	25%	5%	33%	40
Borgwal	19%	14%	10%	5%	52%	21
Borgplein	73%	-	9%	9%	9%	11
Totaal	51%	8%	20%	9%	12%	243

In tabel 3.3 is de woontijd naar straat weergegeven. Opvallend is dat in Borgwal de helft van de respondenten minder dan twee jaar in de straat woont en dat op Borgplein de helft van de respondenten meer dan tien jaar in de straat woont. Verder is de woontijd naar straat evenredig verdeeld.

Tabel 3.3 Woonduur naar straat

Straat	<2 jaar	2 tot 5 jaar	5 tot 10 jaar	10> jaar	N
Johan de Wittstraat	28%	36%	21%	15%	75
Javalaan	35%	34%	17%	14%	65
Timorstraat	25%	38%	25%	13%	8
Menadostraat	32%	32%	21%	15%	34
Floresplein	25%	23%	15%	38%	40
Borgwal	50%	9%	23%	18%	22
Borgplein	33%	17%	-	50%	12
Totaal	32%	30%	18%	20%	256

In tabel 3.4 staat weergegeven of de respondenten in huur- of koopwoningen wonen. Het blijkt dat 85% van de respondenten in een huurwoning woont. Op het Floresplein woont ongeveer de helft van de respondenten in een koopwoning en op het Borgplein woont meer dan viervijfde van de respondenten in een koopwoning. In de rest van de straten wonen bijna alle respondenten in huurwoningen.

Tabel 3.4 Huur/koopwoning naar straat

Straat	Huurwoning	Koopwoning	N
Johan de Wittstraat	100%	-	75
Javalaan	88%	13%	64
Timorstraat	100%	-	8
Menadostraat	97%	3%	34
Floresplein	53%	48%	40
Borgwal	100%	-	22
Borgplein	18%	82%	11
Totaal	85%	15%	254

In tabel 3.5 zijn leeftijdsgroepen naar straat weergegeven. De meeste respondenten vallen in de leeftijdsgroep van 26 tot en met 50 jaar. Alleen het Floresplein en Borgwal wijken hier van af, in deze straten zijn ook veel respondenten van 51 jaar of ouder, zoals ook uit tabel 3.2 bleek (veel gepensioneerden).

Tabel 3.5 Leeftijdsgroepen naar straat

Straat	18 - 25 jaar	26 - 50 jaar	51> jaar	N
Johan de Wittstraat	26%	62%	12%	74
Javalaan	22%	69%	9%	64
Timorstraat	25%	63%	13%	8
Menadostraat	24%	62%	15%	34
Floresplein	23%	35%	43%	40
Borgwal	14%	27%	59%	22
Borgplein	17%	75%	8%	12
Totaal	22%	57%	21%	254

In tabel 3.6 staat weergegeven of de respondenten wel of geen thuiswonende kinderen hebben. In de Timorstraat en het Borgplein heeft de helft van de respondenten thuiswonende kinderen, in de andere straten hebben de meeste respondenten geen thuiswonende kinderen.

Tabel 3.6 Wel/geen thuiswonende kinderen naar straat

Straat	Wel thuiswonende kinderen	Geen thuiswonende kinderen	N
Johan de Wittstraat	15%	85%	75
Javalaan	26%	74%	65
Timorstraat	50%	50%	8
Menadostraat	11%	89%	35
Floresplein	8%	93%	40
Borgwal	9%	91%	22
Borgplein	50%	50%	12
Totaal	18%	82%	257

4 SOCIALE COHESIE

In dit hoofdstuk wordt sociale cohesie besproken. Eerst zal de sociale cohesie worden uiteengezet naar straat en naar achtergrondkenmerk. Daarna zal de samenhang tussen sociale cohesie en leefbaarheid en veiligheid gemeten worden. Ook zullen de resultaten worden vergeleken met sociale cohesie cijfers van andere wijken en van de stad Groningen. Er zal afgesloten worden met een korte conclusie.

4.1 Resultaten

In dit rapport wordt gebruik gemaakt van eenweg variantie-analyses. Om aan te geven welke groepen significant van elkaar verschillen wordt gebruik gemaakt van superscripts. Wanneer twee groepen (of straten) significant van elkaar verschillen in gemiddelde hebben ze verschillende superscripts (A verschilt significant van B). Bijvoorbeeld in Tabel 4.1 is de sociale cohesie in de Johan de Wittstraat significant lager dan in de Javalaan, Floresplein, Borgwal en Borgplein. Deze straten verschillen onderling niet significant. De Menadostraat en Timorstraat wijken van geen enkele straat significant af.

Er kan van één tot vijf worden gescoord op de schaal sociale cohesie. Uit tabel 4.1 blijkt dat de straten gemiddeld laag scoren op de sociale cohesie met gemiddelden tussen 1,83 en 2,82. Dit betekent dat er weinig contact plaatsvindt tussen buurtbewoners.

Tabel 4.1 Gemiddelde sociale cohesie uiteengezet naar straat

Straat	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Johan de Wittstraat	1,83 ^B	,64	75
Menadostraat	2,12 ^{AB}	,71	35
Timorstraat	2,20 ^{AB}	,82	8
Javalaan	2,32 ^A	,81	65
Floresplein	2,50 ^A	,98	40
Borgwal	2,67 ^A	,89	22
Borgplein	2,82 ^A	,95	12

Eenweg variantie-analyse, $F(6,250)=6,48$, $p<0,001$

Daarnaast is gekeken of groepen verschillen in sociale cohesie. De resultaten van deze analyses worden weergegeven in tabel 4.2 tot en met 4.6. Uit tabel 4.8 blijkt dat mensen die getrouwd zijn een significant hogere sociale cohesie met de straat hebben dan alleenstaanden en de categorie 'anders', waaronder mensen die bij hun ouders wonen en mensen die bij anderen wonen vallen.

Tabel 4.2 Gemiddelde sociale cohesie uiteengezet naar burgerlijke staat

Burgerlijke staat	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Anders	2,11 ^B	,90	28
Alleenstaand	2,11 ^B	,79	149
Samenwonend	2,42 ^{AB}	,80	40
Getrouwd	2,73 ^A	,94	29

Eenweg variantie-analyse, $F(3,252)=5,56$, $p=0,001$

Uit tabel 4.3 blijkt dat gepensioneerden de hoogste sociale cohesie in de straat hebben (2,95). Deze gepensioneerden hebben een significant hogere sociale cohesie dan studenten, werklozen en mensen met betaalde werkzaamheden. Alleen huisvrouwen wijken niet significant van de gepensioneerden af.

Tabel 4.3 Gemiddelde sociale cohesie uiteengezet naar hoofdbezigheid

Hoofdbezigheid	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Student/Scholier	1,92 ^B	,73	49
Betaalde werkzaamheden	2,13 ^B	,74	125
Werkloos	2,18 ^B	,81	22
Huisvrouw	2,51 ^{AB}	1,04	19
Gepensioneerd	2,95 ^A	,89	28

Eenweg variantie-analyse, $F(4,238)=8,79$, $p<0,001$

Uit tabel 4.4 blijkt dat de sociale cohesie van bewoners toeneemt wanneer ze langer woonachtig in de straat zijn. De bewoners die langer dan 10 jaar in de straat wonen hebben de hoogste sociale cohesie (2,75).

Tabel 4.4 Gemiddelde sociale cohesie uiteengezet naar woontijd

Woontijd	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
<2 jaar	1,96 ^B	,67	82
2 tot 5 jaar	2,04 ^B	,73	76
5 tot 10 jaar	2,46 ^{AB}	,88	47
10 > jaar	2,75 ^A	,94	51

Eenweg variantie-analyse, $F(3,252)=13,47$, $p<0,001$

In tabel 4.5 kan het verschil in woningen worden opgemerkt. Respondenten die in een koopwoning (2,53) wonen hebben meer sociale cohesie met de straat dan de respondenten die een woning huren (2,17).

Tabel 4.5 Gemiddelde sociale cohesie uiteengezet naar koop/huurwoning

Koop/Huurwoning	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Huurwoning	2,17 ^B	,80	217
Koopwoning	2,53 ^A	,96	37

T-toets verschil in gemiddelde (gelijke varianties), $t(252)=-2,44$, $p(2)=0,015$

In tabel 4.6 wordt gekeken naar de leeftijd en de sociale cohesie. Hieruit blijkt dat bewoners boven de vijftig jaar significant sociale cohesie in de straat (2,82) hebben dan mensen van 25 tot 50 (2,17) en mensen van 18 tot 25 (1,86).

Tabel 4.6 Gemiddelde sociale cohesie uiteengezet naar leeftijdsgroepen

Leeftijdsgroepen	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
18 - 25 jaar	1,86 ^C	,67	57
26 - 50 jaar	2,17 ^B	,75	145
51 > jaar	2,82 ^A	,96	52

Eenweg variantie-analyse, $F(2,251)=21,83$, $p<0,001$

Of de respondenten thuiswonende kinderen hebben of niet maakt geen verschil voor de sociale cohesie in de straat (2,29 tegenover 2,22). Ook opleidingsniveau en geslacht laten geen significant verschil over voor sociale cohesie. Tot slot blijkt dat de etniciteit van de respondenten geen duidelijk verschil geeft in de sociale cohesie. Autochtonen hebben een

gemiddelde sociale cohesie van 2,23 (N=218) en allochtonen een gemiddelde sociale cohesie van 2,17 (N=37).

Tabel 4.7 laat een regressieanalyse voor sociale cohesie zien. Uit deze tabel blijkt dat langer dan tien jaar in de straat woonachtig zijn, gepensioneerd zijn en een koopwoning hebben verklarende achtergrondkenmerken van sociale cohesie zijn.

Tabel 4.7 Regressieanalyse van verklarende achtergrondkenmerken voor sociale cohesie

Model	b	B	t-score
Constante	-1,97		
Thuiswonende kinderen	-,07	-,03	-,49
Langer dan 10 jaar woonachtig	,39	-,18	2,77**
Huisvrouw	,39	-,13	1,89
Student	-,18	-,09	-1,34
Werkloos	-,08	-,03	-,41
Gepensioneerd	,73	-,27	4,16**
Koopwoning	,35	-,15	2,51*
Vrouw	,10	-,06	,99

$R^2 = 0,20$; $R^2_{adj} = 0,18$; * $p < ,05$; ** $p < ,01$

Om te meten of de sociale cohesie hoger wordt bij verschillende aspecten van de leefomgeving zijn de correlaties getoetst van de verschillende aspecten van leefbaarheid. Deze resultaten staan in tabel 4.8. Er blijken positieve significante correlaties te zijn tussen sociale cohesie en het rapportcijfer voor de woning (,21), de straat (,25), de leefbaarheid in de straat (,15) en de veiligheid in de straat (,13). Er is negatieve significante correlatie tussen de verhuismobiliteit en de sociale cohesie (-,25). Dit betekent dat de respondenten die veel contact hebben met de straat minder snel zullen verhuizen dan de respondenten die weinig tot geen contact hebben met de straat. Het is dus van belang om rekening te houden met de sociale cohesie als de leefbaarheid wordt getoetst in de straat, omdat dit sterk met elkaar in verband staat. In hoofdstuk vijf zal leefbaarheid verder uitgewerkt worden.

Tabel 4.8 Correlaties tussen sociale cohesie en verschillende factoren

	Sociale cohesie
Tevredenheid over woning	,21(**)
Verhuismobiliteit	-,25(**)
Tevredenheid over straat	,25(**)
Leefbaarheid	,15(*)
Veiligheid	,13(*)

* $P < ,05$; ** $p < ,01$ (tweezijdig), $N = 257$

In de trendrapportage van 2008 scoorden de bewoners van zowel De Hoogte (4,8) als de Indische Buurt onvoldoende (5,0). Ook dit bleek lager is dan het stedelijk gemiddelde (6,0). Als we het wijkgemiddelde vergelijken met de zeven straten uit ons onderzoek komt naar voren dat de sociale cohesie significant lager is in deze zeven straten. De drie straten in De Hoogte scoren tezamen een 3,9 op sociale cohesie, tegenover een 3,4 in de vier straten in de Indische Buurt. De bewoners van de Johan de Wittstraat scoren onder het wijkgemiddelde van De Hoogte. In de Indische Buurt wijken de bewoners van de Javalaan (3,9), de Menadostraat (3,5) af van het wijkgemiddelde. Als we kijken naar het stadsgemiddelde blijkt dat de bewoners van de Johan de Wittstraat (2,8) en de Borgwal (4,8) significant afwijken van het stadsgemiddelde (6,0). In deze straten is weinig sociale cohesie. Alle beschreven verschillen zijn significant bij een p-waarde van ,01 of lager. Alleen het verschil van de Borgwal met het stadsgemiddelde heeft een p-waarde van kleiner dan ,05.

4.2 Conclusie

- Vergeleken met andere wijken en de stad scoren de onderzochte straten lager op sociale cohesie.
- Uit de regressieanalyse blijkt dat langer dan tien jaar in de straat woonachtig zijn, gepensioneerd zijn en een koopwoning hebben verklarende achtergrondkenmerken van sociale cohesie zijn.
- Sociale cohesie hangt sterk samen met de leefbaarheid en veiligheid in de straat. Waar de sociale cohesie laag is lijken de leefbaarheid en veiligheid ook laag te zijn.

5 LEEFBAARHEID

In dit hoofdstuk komen de resultaten van de analyses van leefbaarheid aan bod. Eerst zal gekeken worden naar de leefbaarheid in de zeven straten. Hoe tevreden zijn bewoners met de veiligheid en de staat van hun woning en straat? Hierbij is gekeken of er verschillen zijn in gemiddelden tussen straten. Ook zullen de resultaten vergeleken worden met cijfers van andere wijken en van de stad. Er zal afgesloten worden met een korte conclusie.

5.1 Resultaten

De resultaten van de vraag: *Als u uw woning een rapportcijfer van 1 t/m 10 zou moeten geven, welk cijfer geeft u dan?* worden weergegeven in tabel 5.1. De bewoners van Borgwal (7,71) en Borgplein (7,75) hebben gemiddeld het hoogste cijfer gegeven aan hun woning. Respondenten uit de Timorstraat geven hun woning het laagste cijfer (5,63). Samen met de Johan de Wittstraat scoort de Timorstraat significant lager dan de Borgwal.

Gemiddeld geven bewoners van de zeven straten hun woning een 7,0.

Tabel 5.1 Als u uw woning een rapportcijfer van 1t/m 10 zou moeten geven, welk cijfer geeft u dan?

Straat	Gemiddelde	Standaard deviatie	Minimum	Maximum	N
Timorstraat	5,63 ^B	2,39	3	10	8
Johan de Wittstraat	6,45 ^B	1,51	2	9	75
Menadostraat	6,83 ^{AB}	1,54	2	10	35
Javalaan	7,23 ^{AB}	1,57	1	10	65
Floresplein	7,33 ^{AB}	1,39	4	10	40
Borgwal	7,71 ^A	1,79	3	10	21
Borgplein	7,75 ^{AB}	,45	7	8	12
Totaal	6,98	1,60	1	10	256

Eenweg variantie-analyse, $F(6,249)=4,49$, $p<0,001$

In tabel 5.2 wordt besproken wat de reden is van het geven van een onvoldoende als de respondenten deze gegeven hebben voor het cijfer van hun woning. Vanwege het geringe aantal respondenten (N=64) staan alleen de totaalcijfers in de tabel, van alle straten tezamen. Veel bewoners geven aan dat hun woning te gehorig is. In de Johan de Wittstraat en de Timorstraat geven respectievelijk 14 van de 29 respondenten en twee van de vier van de respondenten aan dat de woning te gehorig is. Daarnaast zijn er ook veel bewoners die hebben aangegeven, dat hun woning te klein is. Vijf van de tien respondenten die hun woning een onvoldoende gaf in de Menadostraat vindt de eigen woning te klein.

Tabel 5.2 Wat is de reden van het geven van een onvoldoende?

Straat	Te klein	Te gehorig	Te duur	Koud / tochtig	Vochtig	Hoge Onderhoudskosten	N
Totaal	22%	39%	6%	17%	11%	5%	64

In tabel 5.3 is te zien dat met name in de Timorstraat, Menadostraat en Johan de Wittstraat relatief veel respondenten hebben aangegeven beslist te willen verhuizen binnen twee jaar. In de Timorstraat is vijf van de acht respondenten van plan om binnen twee jaar te verhuizen.

Tabel 5.3 Bent u van plan om binnen 2 jaar te verhuizen?

Straat	Beslist niet	Misschien	Wil wel, maar kan niet	Beslist wel	Al nieuwe woonruimte	Geen idee	N
Johan de Wittstraat	20%	38%	5%	36%	1%	4%	75
Javalaan	46%	23%	3%	26%	-	2%	65
Timorstraat	25%	-	-	63%	-	13%	8
Menadostraat	23%	17%	-	40%	11%	9%	35
Floresplein	53%	18%	5%	25%	-	-	40
Borgwal	23%	5%	-	18%	5%	5%	22
Borgplein	67%	-	-	33%	-	-	12
Totaal	39%	21%	3%	32%	2%	3%	257

Als de respondenten aan hebben gegeven te willen verhuizen in hen gevraagd wat de reden daarvoor is. In tabel 5.4 is te zien wat voor de respondenten de belangrijkste reden is om te verhuizen. Vanwege het geringe aantal respondenten (N=139) staan alleen de totaalcijfers in de tabel. Veel bewoners hebben aangegeven dat hun woning te klein is. In de Johan de Wittstraat vindt een kwart van de respondenten hun woning te klein, in de Menadostraat en Borgplein is het één derde van de respondenten en in de Timorstraat vindt tweevijfde van de respondenten dat hun woning te klein is.

Tabel 5.4 Wat is voor u de belangrijkste reden om te gaan verhuizen?

Straat	Werk/ Studie	Gezondheid	Te klein	Slecht onderhoud	Huidige woonbuurt	Overlast	Buren	Anders	N
Totaal	25%	4%	24%	4%	10%	9%	5%	19%	139

In tabel 5.5 wordt gekeken naar het rapportcijfer dat de bewoners geven aan hun straat als woonomgeving. De bewoners van het Floresplein (7,15) en Borgwal (7,18) geven het hoogste rapportcijfer aan de straat als woonomgeving. Hierbij scoren zij significant hoger dan de bewoners van de Timorstraat (5,38), Johan de Wittstraat (5,64) en de Menadostraat (5,86). Uit de tabel blijkt ook dat de Timorstraat gemiddeld een onvoldoende scoort op het cijfer van de woonomgeving.

Tabel 5.5 Welk rapportcijfer geeft u de straat als woonomgeving?

Straat	Gemiddelde	Standaard deviatie	Minimum	Maximum	N
Timorstraat	5,38 ^B	1,30	4	7	8
Johan de Wittstraat	5,64 ^B	1,82	1	9	75
Menadostraat	5,86 ^B	1,57	1	9	35
Borgplein	6,50 ^{AB}	1,09	5	8	12
Javalaan	6,51 ^{AB}	1,17	3	8	65
Floresplein	7,15 ^A	,83	5	9	40
Borgwal	7,18 ^A	1,65	3	10	22
Totaal	6,29	1,56	1	10	257

Eenweg variantie-analyse, $F(6,250)=7,56$, $p<0,001$

In tabel 5.6 wordt gekeken naar de leefbaarheid in de straat. De bewoners van het Floresplein (7,02) hebben gemiddeld het hoogste cijfer gegeven. Bewoners van de Timorstraat (5,50) en de Johan de Wittstraat (6,24) scoren significant lager dan het Floresplein. Ook respondenten van de Mendastraat hebben gemiddeld een laag rapportcijfer gegeven.

Tabel 5.6 Welk rapportcijfer geeft u de leefbaarheid in de straat?

Straat	Gemiddelde	Standaard deviatie	Minimum	Maximum	N
Timorstraat	5,50 ^B	1,41	4	7	8
Menadostraat	6,17 ^{AB}	1,45	1	9	35
Johan de Wittstraat	6,24 ^B	1,47	2	9	75
Borgplein	6,33 ^{AB}	,89	5	8	12
Javalaan	6,52 ^{AB}	1,01	3	8	65
Borgwal	6,86 ^{AB}	1,52	3	9	22
Floresplein	7,02 ^A	,83	5	9	40
Totaal	6,46	1,30	1	9	257

Eenweg variantie-analyse, $F(6,250) = 3,17$, $p=0,005$

In tabel 5.7 wordt gekeken naar de veiligheid in de straten. De bewoners van Floresplein (6,62) en Javalaan (6,62) geven het hoogste cijfer aan de veiligheid hun straat. Bewoners van de Timorstraat (5,62), Johan de Wittstraat (5,81) en Menadostraat (5,97) hebben gemiddeld het laagste rapportcijfer gegeven. De Javalaan scoort significant hoger dan de Johan de Wittstraat. De Johan de Wittstraat scoort significant het laagst op veiligheid.

Tabel 5.7 Welk rapportcijfer geeft u aan veiligheid in uw straat?

Straat	Gemiddelde	Standaard deviatie	Minimum	Maximum	N
Timorstraat	5,62 ^{AB}	1,30	4	7	8
Johan de Wittstraat	5,81 ^B	1,70	1	9	75
Menadostraat	5,97 ^{AB}	1,81	1	9	35
Borgplein	6,25 ^{AB}	,97	5	8	12
Borgwal	6,27 ^{AB}	1,98	2	10	22
Floresplein	6,62 ^{AB}	1,03	4	8	40
Javalaan	6,62 ^A	1,00	4	8	65
Totaal	6,22	1,49	1	10	257

Eenweg variantie-analyse, $F(6,250)=2,67$, $p=0,016$

In tabel 5.8 wordt gekeken naar de bestrating in de straten. De bewoners van het Floresplein (7,30) hebben gemiddeld het hoogste cijfer gegeven. Bewoners van de Borgwal (5,77) hebben gemiddeld het laagste rapportcijfer gegeven. Opvallend hierbij is dat de standaard deviatie bij een aantal straten erg hoog is. De gegeven cijfers van de bewoners verschillen per straat onderling dus erg van elkaar.

Tabel 5.8 Welk rapportcijfer geeft u aan de kwaliteit van de bestrating in uw straat?

Straat	Gemiddelde	Standaard deviatie	Minimum	Maximum	N
Borgwal	5,77 ^C	1,85	2	9	22
Johan de Wittstraat	6,36 ^B	1,62	1	10	75
Timorstraat	6,50 ^{ABC}	,54	6	7	8
Borgplein	6,67 ^{ABC}	1,92	1	8	12
Menadostraat	6,83 ^{ABC}	1,10	4	10	35
Javalaan	6,88 ^{AB}	,82	5	8	65
Floresplein	7,30 ^A	,79	5	9	40
Totaal	6,67	1,35	1	10	257

Eenweg variantie-analyse, $F(6,250)=4,45$, $p<0,001$

De kwaliteit van het straatmeubilair wordt in tabel 5.9 besproken. De bewoners van Floresplein (6,73) hebben gemiddeld het hoogste cijfer gegeven. Menadostraat en Johan de Wittstraat zijn niet in de tabel opgenomen omdat er geen straatmeubilair in deze straten aanwezig is.

Tabel 5.9 Welk rapportcijfer geeft u aan de kwaliteit van het straatmeubilair in uw straat?

Straat	Gemiddelde	Standaard deviatie	Minimum	Maximum	N
Javalaan	5,68 ^B	1,65	1	8	65
Timorstraat	5,75 ^{AB}	1,49	3	7	8
Borgwal	6,05 ^{AB}	1,68	3	10	22
Borgplein	6,50 ^{AB}	1,08	5	8	10
Floresplein	6,72 ^A	,99	4	8	40
Totaal	6,14	1,38	1	10	145

Eenweg variantie-analyse, $F(4,140)=3,52$, $p=0,009$

In het onderzoek zijn de verschillende aspecten van leefbaarheid ook uiteengezet naar achtergrondkenmerken. Aan de hand van t-toetsen en variantieanalyses is gekeken of bewoners met verschillende achtergrondkenmerken significant anders scoren op de verschillende aspecten van leefbaarheid. De resultaten van deze toetsen zijn in de bijlage te vinden.

De bewoners van de zeven straten in De Hoogte en de Indische Buurt scoren relatief laag op de woonomgeving in hun straat. Uit de trendrapportage van 2008 is naar voren gekomen dat bewoners van De Hoogte een 6,5 geven aan de woonomgeving en de bewoners van de Indische Buurt een 6,7, terwijl het stadsgemiddelde een 7,7 is. In ons onderzoek geven de bewoners van de zeven straten gemiddeld een 6,3 aan de woonomgeving. Op straatniveau blijkt dat de bewoners van de Johan de Wittstraat de woonomgeving significant lager waarderen dan het wijkgemiddelde van De Hoogte. De bewoners van de Menadostraat en de bewoners van de Timorstraat waarderen hun woonomgeving significant lager dan het wijkgemiddelde van de Indische Buurt. De beschreven verschillen zijn significant (p -waarde $< 0,1$). Vergeleken met de stad worden in alle zeven straten significant lagere cijfers gegeven voor de woonomgeving.

5.2 Conclusie

- Er is een grote spreiding in de rapportcijfers voor de verschillende aspecten (woning, woonomgeving, leefbaarheid en veiligheid) van leefbaarheid tussen de straten. De Johan de Wittstraat, Timorstraat en de Menadostraat scoren het laagste op deze aspecten. In deze straten waarderen de bewoners de woonomgeving significant lager dan de wijkgemiddelden.
- Het gemiddelde rapportcijfer voor woningen is een 7, bewoners die een onvoldoende geven, geven aan dat de huizen te klein en te gehorig zijn.
- Van de bewoners die van plan zijn binnen 2 jaar te verhuizen, gaf een kwart een te kleine woning als reden aan en een kwart gaf aan dat het verhuizen met negatieve omgevingsfactoren te maken heeft.

6 ONVEILIGHEID

In dit hoofdstuk komen de resultaten van de analyses van onveiligheid aan bod. Eerst zal gekeken worden naar de onveiligheidsbeleving van de bewoners in de zeven straten. Daarna worden vervelende voorvallen en misdrijven die in de straten voorkomen beschreven. Als derde zal in worden gegaan op het slachtofferschap van de bewoners. In de paragrafen zullen de resultaten ook vergeleken worden met cijfers van de wijken en van de stad. Er zal afgesloten worden met een korte conclusie.

6.1 Onveiligheidsbeleving

De onveiligheidsbeleving is gemeten aan de hand van een schaal. Hieronder staan de gemiddelden van de variabelen die gebruikt zijn in de schaal.

Tabel 6.1 Subjectieve onveiligheid

	Gemiddelde	Standaard Deviatie	N
Voelt u zich wel eens onveilig?	1,32	,54	256
's Nachts wel of niet open doen?	1,65	,81	254
's Avonds onveilig op straat?	1,42	,63	256
Niet op uw gemak als 's avonds alleen thuis?	1,22	,50	257

In tabel 6.2 staan de gemiddelde subjectieve onveiligheid scores per straat. De gemiddelden zitten tussen de 5 en 6,5 op een schaal die van 0 tot 12 loopt. We zijn tot deze schaal gekomen door de scores van vragen uit tabel 6.1 bij elkaar op te tellen. Hoe hoger de score op deze schaal, hoe onveiliger de bewoner zich voelt. In de onderzochte straten zijn er aanzienlijk wat bewoners die zich niet altijd veilig voelen. In Borgwal voelen de bewoners zich het onveiligst, dit heeft wellicht te maken met het hoge percentage gepensioneerden in deze straat. Er zijn echter geen significante verschillen tussen de straten.

Tabel 6.2 Subjectieve onveiligheid per straat

Straat	Gemiddelde	Standaard Deviatie	N
Menadostraat	5,20	1,55	35
Borgplein	5,29	,95	7
Timorstraat	5,38	1,19	8
Floresplein	5,45	1,77	40
Javalaan	5,46	1,77	65
Johan de Wittstraat	5,77	1,73	74
Borgwal	6,38	1,79	24
Totaal	5,59	1,71	253

Het grootste gedeelte van de respondenten zegt zich zelden of nooit onveilig te voelen in de straat. Toch is er in een aantal straten ook een behoorlijk grote groep mensen die zich in de eigen straat wel eens onveilig voelen. In de Johan de Wittstraat, de Javalaan, de Timorstraat en de Borgwal voelt meer dan één derde zich wel eens onveilig. Borgplein en Floresplein vallen op in positieve zin. In deze twee straten voelt bijna iedere bewoner zich veilig.

Uit ons onderzoek blijkt dat 40% van de bewoners van de drie straten in De Hoogte zich onveilig voelt. In de trendrapportage 2008, van de stad Groningen, zien we dat 31% van de

bewoners van De Hoogte zich wel eens onveilig voelt. Er zijn binnen deze drie straten weinig verschillen te vinden tussen de onveiligheidsgevoelens. Ook is uit ons onderzoek gebleken dat 35% van de bewoners van de vier straten in de Indische Buurt zich wel eens onveilig voelt. Dit is in vergelijking met de trendrapportage ook hoger. Hier gaven de bewoners van deze wijk in 30% van de gevallen aan zich wel eens onveilig te voelen. Het verschil in percentages tussen dit onderzoek en de trendrapportage kan verscheidene oorzaken hebben. Er hebben zich mogelijk veranderingen voorgedaan in de tijd tussen de dataverzameling van de trendrapportage en de dataverzameling van ons onderzoek. Deze veranderingen zouden het verschil kunnen verklaren. Het is ook aannemelijk dat de afwijking komt door het verschil in aanpak. In dit onderzoek hebben we ons gericht op een aantal straten in deze buurten, deze kunnen afwijken van andere straten in de buurt.

Daarnaast blijkt dat het stadsgemiddelde lager ligt dan cijfers in de trendrapportage van De Hoogte en de Indische Buurt en de door ons zeven onderzochte straten. Gemiddeld voelt 19% van de Groningers zich wel eens onveilig. Het is middels een t-toets gebleken dat de bewoners van de Timorstraat zich significant onveiliger voelen dan het stadsgemiddelde ($p < 0,05$). Ook alle straten in De Hoogte wijken significant af van het stadsgemiddelde ($p < 0,01$).

6.2 Vervelende voorvallen en misdrijven

Aan de respondenten zijn achttien verschillende vormen van vervelende voorvallen en misdrijven voorgelegd. Er is gevraagd hoe vaak zij dachten dat een vervelend voorval of misdrijf in de straat voorkomt. Het gaat bij deze cijfers dus om de perceptie van de bewoners. Per onderwerp zal besproken worden wat de percentages van alle bewoners zijn en wat de verschillen per straat zijn. Met een ANOVA toets is gekeken of er per onderwerp verschil is tussen de straten, de F-scores staan in de tabellen.

Geluidsoverlast

Bijna driekwart van alle respondenten geeft aan dat er wel eens lawaai van omwonenden en lawaai op straat is. Een variantieanalyse wijst uit dat de bewoners van de Johan de Wittstraat significant vaker last van 'lawaai van omwonenden' hebben dan bewoners van het Floresplein en de Borgwal en significant vaker last hebben van 'overige vormen van lawaai' dan bewoners van de Javalaan en het Floresplein. In de Timorstraat en het Borgplein hebben de bewoners vooral last van lawaai en geschreeuw en gescheld op straat.

Tabel 6.3 Percentage geluidsoverlast van alle bewoners

	(Bijna) Nooit	Soms	Vaak	F-scores
Lawaai van omwonenden	26%	41%	33%	3,64*
Lawaai op straat	28%	43%	29%	2,61*
Overige vormen van lawaai	53%	29%	18%	4,47*
Geschreeuw of gescheld op straat	29%	48%	24%	3,45*

* $p < 0,05$

Geweld en bedreiging

Een ANOVA toets wijst uit dat de straten op de punten bedreiging, geweld en op straat lastig gevallen niet van elkaar verschillen. F-scores voor bedreiging, geweld en personen op straat die worden lastiggefallen zijn respectievelijk 1,59; 1,65 en 1,75. Uit de enquêtes blijkt dat in de Javalaan er volgens een aantal bewoners huiselijk geweld in de straat speelt.

Tabel 6.4 Geweld en bedreiging

	(Bijna) Nooit	Soms	Vaak	F-scores
Bedreiging	78%	20%	1%	1,59
Geweld	73%	25%	2%	1,65
Op straat lastig gevallen	70%	26%	5%	1,75

*p<0,05

Afval en rommel

Alleen aan het Borgplein en de Floresstraat wordt aangegeven dat er sprake is van bekladding van muren en gebouwen. Meer dan 50% van de bewoners van het Borgplein geeft aan dat bekladding soms voorkomt. Rommel op straat scoort in alle straten hoog. In de Johan de Wittstraat geven de bewoners aan dat door een gebrek aan prullenbakken rommel op straat wordt gegooid. Dit speelt ook in de Javalaan en de Menado. In de Timorstraat zijn er wel prullenbakken, maar deze zijn vaak vies en worden te weinig geleegd. Bovendien is er in de Menadostraat last van folders. Er is een centraal punt in de straat waar krantenjongens hun folders kunnen ophalen. Bewoners geven aan dat dit niet altijd gebeurt, waardoor de folders op straat waaien. Op het Floresplein concentreert de rommel op straat zich rond de snackbar. In de Javalaan en de Timorstraat wordt er aangegeven dat er wel eens afval naast de afvalcontainers ligt, respectievelijk 73% en 88% geeft aan dat er vaak afval naast de container ligt. Dit komt omdat de containers vaak vol zijn. De Floresstraat scoort hoog en de Menadostraat, Javalaan en Timorstraat scoren laag op dit punt. Ook wordt in de Javalaan grofvuil naast de containers gelegd.

Tabel 6.5 Afval en Rommel

	(Bijna) Nooit	Soms	Vaak	F-scores
Rommel op straat	21%	38%	40%	1,91
Afval naast de afvalcontainer	14%	27%	59%	9,87*
Vernielde of kapotte vuilniszakken	54%	30%	16%	2,19*
Bekladding van muren of gebouwen	79%	16%	5%	2,22*

*p<0,05

Diefstal en inbraak

Als eerste moet worden vermeld dat er relatief veel bewoners (40% van de respondenten) zijn die niet weten of autodiefstal of -vandalisme voorkomt. Daarnaast zijn de bewoners van mening dat fietsendiefstal in bijna alle straten vaak voorkomt. In de Timorstraat geven zeven van de acht respondenten aan dat fietsendiefstal vaak voorkomt. Dit is een significant verschil met de Borgwal. Inbraak in woningen komt ook geregeld voor. Bewoners van de Menadostraat geven aan dat deuren zijn geprobeerd open te maken met behulp van een pasje of creditcard (flipperen). Op het Borgplein klagen bewoners over de slechte afsluiting van de binnenplaats achter de woningen. Daardoor wordt er gestolen uit schuurtjes en tuinen achter de huizen.

Tabel 6.6 Diefstal en inbraak

	(Bijna) Nooit	Soms	Vaak	F-scores
Fietsendiefstal	22%	42%	35%	2,44*
Diefstal uit auto's	60%	28%	12%	3,46*
Beschadiging/diefstal van (af) auto's	40%	39%	22%	1,64
Inbraak in woningen	44%	44%	12%	1,21

*p<0,05

Andere vormen van overlast

Drugsoverlast komt in alle straten vrij veel voor. In de Johan de Wittstraat vindt er volgens de bewoners veel drugshandel plaats in de straat. 's Nachts lopen er junkers en zwervers over straat en zitten zij op en rond de kinderspeelplaats. Ook in de Javalaan is er overlast van dealers in de straat. Volgens een aantal bewoners zijn er drugspanden in de straat, waar dealers vaak met scooters langs gaan. Drugsoverlast speelt eveneens een rol in de Timor- en Menadostraat, waar de bewoners klagen over junkers. Volgens de bewoners van het Floresplein zijn er bij de vijver vaak dronken mensen, hangjongeren en drugsgebruikers te vinden.

Tabel 6.7 Andere vormen van overlast

	(Bijna) Nooit	Soms	Vaak	F-scores
Groepen jongeren op straat	44%	31%	24%	2,05
Dronken mensen op straat	36%	48%	16%	3,10*
Drugsoverlast	37%	32%	32%	2,46*

*p<0,05

In de zeven geselecteerde straten wordt relatief veel overlast van jongeren ervaren. In de trendrapportage komt naar voren dat 16% van de bewoners van De Hoogte en 17% van de bewoners van de Indische Buurt overlast heeft van jongeren. Het stadsgemiddelde bedraagt 11%. In ons onderzoek blijkt dat 46% van de bewoners van de drie straten in De Hoogte aangeeft overlast te hebben. Van de bewoners van de vier straten in de Indische Buurt geeft 43% aan last te hebben van jongeren. De t-toets wijst uit dat de geselecteerde straten in De Hoogte allemaal afwijken van de wijkgemiddelden ($p < ,01$). Dit is ook het geval bij de straten van de Indische Buurt ($p < ,01$). Als er wordt gekeken naar het stadsgemiddelde (11%) blijkt ook dat de bewoners van de door ons onderzochte straten significant meer overlast te hebben van jongeren ($p < ,01$). Uit de open vragen kwam naar voren dat het Floresplein de enige straat is waar de bewoners expliciet hangjongeren noemen.

Uit de trendrapportage wordt duidelijk dat 36% van de bewoners van De Hoogte drugsoverlast ervaart, tegenover 20% van de bewoners van de Indische Buurt. Ten opzichte van het stadsgemiddelde van 8% zijn deze wijkgemiddelden hoog. Ook uit ons onderzoek kan geconcludeerd worden dat de bewoners van de zeven straten in De Hoogte en de Indische Buurt van mening zijn dat er relatief veel drugsoverlast voorkomt (De Hoogte 37% en de Indische Buurt 36%). Op wijkniveau is te zien dat de drugsoverlast die bewoners in de Johan de Wittstraat ervaren, significant hoger is dan het wijkgemiddelde van De Hoogte ($p < ,01$). Verder hebben de bewoners van de Menadostraat en de Javalaan significant meer overlast van drugs dan het wijkgemiddelde van de Indische Buurt ($p < ,01$).

Wanneer er wordt gekeken naar het stadsgemiddelde (8%) blijkt dat de bewoners van de Javalaan, de Menadostraat en het Floresplein significant meer drugsoverlast ervaren dan het stadsgemiddelde ($p < ,01$). Ook de bewoners van de Johan de Wittstraat ($p < ,01$) en het Borgplein ($p < ,05$) hebben significant meer overlast dan het stadsgemiddelde.

6.3 Slachtofferschap

Bij 257 respondenten zijn er 138 verschillende voorvallen geweest waarvan een respondent in het afgelopen jaar slachtoffer is geworden. De voorvallen betroffen vaak fietsendiefstal (38% van de voorvallen) en beschadiging aan de auto (24% van de voorvallen). Ongeveer driekwart van de mensen die slachtoffer is geweest neemt geen contact op met de politie. Dit gebeurt veelal omdat 'de politie toch niets tegen fietsendiefstal kan doen' of omdat het

een klein incident is. In de Johan de Wittstraat en de Menadostraat geeft 25% van de bewoners aan dat in de afgelopen 12 maanden een fiets gestolen is. De overige misdrijven komen relatief ook het meest voor in deze straten.

Tabel 6.8 Slachtofferschap (n=256)

Soort misdrijf	Totaal aantal gevallen	Percentage
Fietsendiefstal	53	21%
Diefstal uit auto	7	3%
Beschadiging van auto	34	13%
Bedreiging	18	7%
Geweld	10	4%
Inbraak in Woning	16	6%

De cijfers van fietsendiefstal, bedreiging, geweld en diefstal komen overeen met de gegevens uit de Trendrapportage van 2008. De straten scoren hetzelfde als de wijken de Korrewegwijk en De Hoogte, die op hun beurt weer hoger scoren dan het stadsgemiddelde. Diefstal en beschadiging van auto's daarentegen is in de onderzochte straten een stuk lager dan de cijfers van de gehele wijk en het stadsgemiddelde. Waarin de Trendrapportage bijna één derde van de bewoners in de Korrewegwijk en De Hoogte slachtoffer is geweest van diefstal uit of beschadiging aan de auto, is bij ons in totaal 16%. Wellicht kan dit verschil in cijfers worden verklaard door het feit dat bij ons onderzoek veel van de respondenten geen auto hebben. Helaas hebben wij hier geen gegevens over. Deze cijfers staan wel in contrast met de perceptie van de bewoners. Hier geeft ongeveer de helft van de bewoners aan dat er diefstal uit en beschadiging aan de auto's voorkomt.

6.4 Conclusie

- Het blijkt dat de bewoners van de geselecteerde straten zich onveiliger voelen dan de gehele wijken De Hoogte en Indische Buurt.
- De bewoners van de zeven straten geven aan dat drugsoverlast, geluidsoverlast en afval de belangrijkste problemen zijn.
- Cijfers over slachtofferschap komen overeen met de Trendrapportage. De straten scoren hetzelfde als de wijken de Korrewegwijk en De Hoogte, die op hun beurt weer hoger scoren dan het stadsgemiddelde. Alleen cijfers over diefstal uit en beschadiging van auto's zijn in ons onderzoek lager dan de Trendrapportage.
- Slachtofferschap van fietsendiefstal scoort verreweg het hoogst onder de bewoners van de zeven straten.

7 MAATREGELEN

In dit hoofdstuk komen de resultaten van de analyses van maatregelen aan bod. Als eerste zullen de analyses op buurtniveau behandeld worden. Als tweede zullen de resultaten uiteengezet worden op straatniveau. Als derde zullen de klachten en maatregelen die in de open vragen naar voren zijn gekomen beschreven worden. Er zal afgesloten worden met een korte conclusie.

7.1 Analyses op buurtniveau

In tabel 7.1 is te zien dat 31% van de bewoners vindt dat er onvoldoende aandacht is voor het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in de straat. Ook blijkt dat veel bewoners vinden dat zij onvoldoende worden geïnformeerd (41%) en dat zij onvoldoende worden betrokken bij de aanpak van veiligheid en leefbaarheid (33%). Tot slot vindt 15% van de bewoners dat instanties onvoldoende bereikbaar zijn voor meldingen en klachten over leefbaarheid en overlast. Veel bewoners hebben de vragen beantwoord met ‘weet niet’. Dit varieert van 15 tot 33% van de bewoners.

Tabel 7.1 Gemiddelde percentages van alle straten over betrokkenheid bij en aanpak van veiligheid en leefbaarheid

	Voldoende	Onvoldoende	Weet niet
Aandacht voor verbeteren van veiligheid en leefbaarheid	54%	31%	15%
Geïnformeerd over aanpak van veiligheid en leefbaarheid	53%	41%	12%
Straat betrokken bij aanpak van veiligheid en leefbaarheid	54%	33%	22%
Bereikbaarheid instanties over meldingen en klachten	52%	15%	33%

Uit tabel 7.2 komt naar voren dat 18% van de bewoners van mening is dat er onvoldoende gereageerd wordt op meldingen en klachten over de leefbaarheid en overlast. Daarnaast vindt 22% van de bewoners dat instanties niet doen wat ze zeggen bij het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid. Verder wordt duidelijk dat 25% van de bewoners van mening is dat er geen maatregelen in de straat worden genomen om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren. Wel spelen er volgens 55% van de bewoners problemen in de straat waar organisaties zich op moeten zouden richten.

Bij de eerste drie vragen in tabel 7.2 komt wederom naar voren dat veel bewoners het antwoord ‘weet niet’ geven, 40% tot 61% van de bewoners heeft dit bij deze vragen geantwoord. Ook laat Tabel 7.2 zien dat 68% van de bewoners vindt dat bewoners een rol zouden kunnen spelen in maatregelen die in de straat worden genomen. Van de bewoners geeft ook 43% aan bereid te zijn om in de toekomst actieve inspanning te leveren bij maatregelen op het gebied van de leefbaarheid en veiligheid. Van de bewoners is 16% de afgelopen 12 maanden ook actief geweest om de leefbaarheid en veiligheid te verbeteren.

Tabel 7.2 Gemiddelde percentages van alle straten over betrokkenheid van instanties en bewoners

	Ja	Nee
Er wordt gereageerd op meldingen en klachten over de leefbaarheid en overlast	32%	18%
Instanties doen wat ze zeggen bij het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid	18%	22%
Er worden maatregelen genomen om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren	36%	25%
Er spelen op dit moment veiligheid- of leefbaarheidproblemen	55%	32%
Bewoners kunnen een rol kunnen spelen in maatregelen die worden genomen	68%	20%
Bereidheid om actieve inspanning te leveren bij nieuwe maatregelen	43%	57%
Afgelopen 12 maanden actief geweest om leefbaarheid en veiligheid te verbeteren	16%	84%

7.2 Analyses op straatniveau

In tabel 7.3 is weergegeven welk percentage respondenten vindt dat: (i) er onvoldoende aandacht is voor het verbeteren van veiligheid en leefbaarheid in de straat, (ii) de straat onvoldoende geïnformeerd wordt over de aanpak van veiligheid en leefbaarheid, (iii) de straat onvoldoende wordt betrokken bij de aanpak van veiligheid en leefbaarheid en (iv) er onvoldoende wordt gereageerd op meldingen en klachten over de leefbaarheid en overlast in de straat.

In de tabel is ook te zien dat veel bewoners van mening zijn dat er onvoldoende aandacht is voor het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in de straat. Dit geldt vooral voor de bewoners van de Johan de Wittstraat (41%) en de Javalaan (32%). Ook is er sprake van een hoog percentage bewoners dat geen idee heeft of er voldoende of onvoldoende aandacht is voor het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in de straat.

Op de vraag of de straat wordt betrokken bij de aanpak van veiligheid en leefbaarheid is door de bewoners op het Borgplein het meest geantwoord met onvoldoende (67%). Verder heeft 20% van de respondenten geantwoord met weet niet. De categorie voldoende scoort het hoogst bij de bewoners van de Timorstraat en op het Borgplein met 63%. Ook weten veel bewoners niet of de straat wordt betrokken bij de aanpak van veiligheid en leefbaarheid. Dit is vooral het geval bij de bewoners van het Floresplein (38%) en de Johan de Wittstraat (28%).

Tussen de straten zit een groot verschil in het percentage bewoners die de vraag met voldoende beantwoordt heeft. Zo scoren de bewoners van het Floresplein (88%), Menadostraat (68%) en de Timorstraat (63%) hoog en de bewoners van het Borgplein relatief laag (33%). De bewoners van de overige straten variëren hier van 41% tot 51% op deze antwoordcategorie. Daarnaast zegt ongeveer 30% van de respondenten niet te weten of instanties bereikbaar zijn voor meldingen en klachten.

Tabel 7.3 Percentage respondenten dat vindt dat instanties onvoldoende aan leefbaarheid en veiligheid in de straat doen

Straat	Aandacht voor verbeteren	Geïnformeerd over aanpak	Straat betrokken bij aanpak	Bereikbaarheid instanties
Johan de Wittstraat	41%	38%	32%	19%
Javalaan	32%	48%	35%	9%
Timorstraat	25%	50%	38%	-
Menadostraat	24%	41%	44%	12%
Floresplein	28%	40%	23%	13%
Borgwal	9%	18%	14%	14%
Borgplein	25%	58%	67%	50%

In tabel 7.4 staat weergegeven welk percentage bewoners bevestigend heeft geantwoord op de vragen: - *Vindt u dat er wordt gereageerd op meldingen en klachten over de leefbaarheid en overlast in de straat?* - *Vindt u dat instanties doen wat ze zeggen bij het verbeteren van de veiligheid en leefbaarheid in uw straat?*

De tabel laat zien dat het aantal bewoners dat met 'ja' geantwoord heeft op de vraag of er wordt gereageerd op meldingen en klachten over leefbaarheid en overlast het hoogst is in de Timorstraat (63%) en het Borgplein (64%). In de Johan de Wittstraat scoort het laagst op de vraag of er door instanties wordt gereageerd (21%). Van de respondenten uit de andere straten geeft het grootste gedeelte aan dat er volgens hen wordt gereageerd. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan niet te weten of er wordt gereageerd op meldingen en klachten over leefbaarheid en overlast.

Uit tabel 7.4 blijkt ook dat de Johan de Wittstraat het laagste aantal bewoners heeft dat met 'ja' heeft geantwoord (12%) op de vraag of instanties doen wat ze zeggen. De bewoners van de Timorstraat scoorde het hoogst met 'ja' (38%). Het percentage respondenten dat het antwoord 'weet niet' heeft gegeven varieert van 50% tot 68%.

Tabel 7.4 Percentage respondenten dat vind dat instanties reageren en doen wat ze zeggen

Straat	Ja, er wordt gereageerd?	Ja, instanties doen wat ze zeggen?
Johan de Wittstraat	21%	12%
Javalaan	23%	15%
Timorstraat	63%	38%
Menadostraat	44%	29%
Floresplein	38%	18%
Borgwal	36%	14%
Borgplein	64%	25%

In tabel 7.5 staat weergegeven welk percentage bewoners bevestigend heeft geantwoord op de vragen: – *Worden er volgens u in uw straat maatregelen genomen om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren?* – *Spelen er op dit moment veiligheids- of leefbaarheidsproblemen in uw straat waar de gemeente en andere organisaties zich naar uw mening op moeten richten?*

In de tabel is te zien dat in alle straten een groot deel van de bewoners niet op de hoogte is van aanwezige maatregelen. In de Timorstraat wordt volgens 12% van de bewoners maatregelen genomen. In deze straat heeft 75% van de bewoners het antwoord 'weet niet' gegeven. Aan de Borgwal geven veel bewoners aan dat er wel sprake is van maatregelen in de straat (59%). In de andere straten heeft ongeveer één derde van de bewoners aangegeven dat er volgens hen maatregelen in de straat genomen worden. Ook ongeveer één derde van de bewoners geeft aan dat ze niet weten of er maatregelen genomen worden. Alleen het Borgplein wijkt hiervan af, 25% van de bewoners geeft het antwoord 'weet niet'.

In alle straten vindt een groot deel van de bewoners dat er veiligheids- en leefbaarheidsproblemen spelen waar de gemeente en andere organisaties zich op zouden moeten richten. In de meeste straten ligt het aantal tussen de 50% en 60% van de bewoners. Het Borgplein scoort hier het hoogst: 67% van de bewoners geeft aan dat er problemen spelen waar instanties zich op moeten richten. De Borgwal scoort het laagst, hier vond 48% van de bewoners dat deze problemen aanwezig zijn.

Tabel 7.5 Percentage bewoners dat vind dat er maatregelen getroffen worden en dat er problemen spelen

Straat	Ja, er worden maatregelen genomen?	Ja, er spelen problemen?
Johan de Wittstraat	31%	55%
Javalaan	35%	59%
Timorstraat	12%	63%
Menadostraat	38%	53%
Floresplein	35%	50%
Borgwal	59%	48%
Borgplein	33%	67%

In tabel 7.6 is weergegeven of bewoners van mening zijn dat zij zelf een rol kunnen spelen in maatregelen die in de straat worden genomen, of bewoners de afgelopen 12 maanden actief zijn geweest om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren en of bewoners de afgelopen 12 maanden actief zijn geweest om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren. Het overgrote deel van de bewoners is van mening dat zij zelf een rol kunnen spelen in maatregelen die in de straat worden genomen. Bewoners die aan het Floresplein wonen hebben het laagste percentage (45%). De bewoners van de Borgwal en de Menadostraat scoren hier het hoogst met 82%. Op de vraag of de bewoners eventueel zelf bereid zijn actieve inspanning te leveren aan maatregelen heeft tussen de 40% en 50% in alle straten met ja geantwoord. Hier scoorden de bewoners van de Borgwal het laagst met 27%, dit is te zien in tabel 4.36. Tot slot scoren alle straten laag op de vraag of bewoners de afgelopen 12 maanden actief zijn geweest om de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren. Het hoogste percentage bewoners dat aangaf de afgelopen 12 maanden actief te zijn geweest was 33% op het Borgplein. Het laagste percentage bewoners was 9% in de Menadostraat.

Tabel 7.6 Bereidheid bewoners

Straat	Kunnen bewoners een rol spelen?	Zelf actieve inspanning leveren?	Afgelopen 12 maanden ingezet?
Johan de Wittstraat	64%	44%	9%
Javalaan	72%	41%	18%
Timorstraat	71%	50%	25%
Menadostraat	82%	44%	9%
Floresplein	45%	45%	22%
Borgwal	82%	27%	14%
Borgplein	67%	50%	33%

7.3 Klachten en maatregelen

Aan de respondenten zijn tevens open vragen gesteld over het aangeven van klachten of maatregelen welke ze graag zouden zien in de straat. Hieronder volgen per straat de meest gegeven antwoorden.

Johan de Wittstraat

Wat opvalt in deze straat is dat veel respondenten klachten hebben. Deze klachten vallen uiteen in verschillende punten. Het meest opvallende punt is dat er heel vaak wordt aangegeven dat de straatverlichting niet goed werkt. Ook wordt er genoemd dat er veel drugshandel plaatsvindt in de straat en 's nachts junks en zwervers op straat lopen en gebruik maken van de kinderspeelplaats. Fietsdiefstal komt ook vaak voor in deze straat. De straat wordt als ongezellig ervaren. Door de bewoners wordt aangegeven dat er geen vuilnisbakken in de straat aanwezig zijn, met afval en rommel op straat als gevolg. Ook wordt er aangegeven dat er vaak in deze straat te hard wordt gereden. Verder blijkt dat de bewoners meer initiatief van de politie verwachten, er is te weinig toezicht op de straten en

de politie mag vaker optreden. Er wordt aangegeven dat de gemeente zich meer moet richten op het verbeteren van de veiligheid door het aanpakken van drugsoverlast en diefstal, meer straatverlichting, en het bieden van meer parkeergelegenheid, kinderspeelplaatsen en prullenbakken voor een schone straat.

Javalaan

Door de bewoners wordt aangegeven dat er veel drugsdealers en junks zijn in deze straat. Het is geen prettige omgeving voor kinderen. Ook is er sprake van geluidsoverlast. Daarnaast wordt aangegeven dat de bestrating beter kan. Er zijn te weinig fietsenrekken, te weinig prullenbakken en er is te veel rommel en hondenpoep. Ook wordt aangegeven dat politie vaker mag optreden om de overlast te verhelpen en toezicht houden op de hangjeugd.

Timorstraat

Door de respondenten wordt aangegeven dat de straat kindonvriendelijk is. Er is geluidsoverlast, drugsoverlast en fietsdiefstal. Er zijn veel junks. Daarnaast zijn er klachten over de prullenbakken, de prullenbakken zijn vies en moeten vaker worden geleegd en beter worden schoongemaakt. Er wordt ook te hard gereden in de straat. De politie mag vaker aanwezig zijn in de straat en er mag veel meer gedaan worden aan de vele probleemgezinnen en drugsoverlast. Het netter maken van de omgeving is van groot belang.

Menadostraat

Ook in de Menadostraat wordt aangegeven dat er veel sprake is van drugsoverlast. De straat wordt getypeerd als onprettig en onveilig. Er is veel agressie in de straat en in de speeltuin. De huizen zijn oud en er is veel geluidsoverlast. Er zijn vaak schreeuwende en dronken mensen op straat. In de straat komt inbraak en fietsdiefstal voor. Ook wordt genoemd dat er iemand is neergeschoten. Er zijn te weinig prullenbakken wat tot gevolg heeft dat er vaak rommel op straat ligt. Er wordt aangegeven dat wijkagenten nauwelijks aanwezig zijn. Daarnaast zeggen de bewoners dat als er een incident plaatsvindt de politie vaak te laat arriveert. Een aantal punten waar de gemeente zich op kan richten zijn; meer politie en wijkagenten inzetten om toezicht te houden, mensen screenen alvorens ze een woning betrekken, geluidsoverlast verhelpen en bij rommel en hondenpoep een boete uitspreken. En voorzieningen zoals uitlaatstroken voor honden regelen.

Floresplein

De bewoners van het Floresplein geven aan dat er veel zwervers, hangjongeren en drugsdealers zijn bij het vijvertje voor het Floresplein. Ook wordt aangegeven dat er meer fietsenrekken nodig zijn. Ook zijn meer prullenbakken rondom de snackbar wenselijk. Ook zijn meer drempels wenselijk omdat de jeugd te hard rijdt, meer snelheidscontroles verrichten zou hierop een aanvulling kunnen zijn. Er is te weinig politie op straat. De drank en drugsgebruik in de openbare ruimtes moeten worden aangepakt, evenals de junks rondom het Floreshuis.

Borgwal/ Borgplein

Borgwal wordt door bewoners getypeerd als verpauperd, met een slechte bestrating. Er is veel rommel en hondenpoep op straat. Ook in deze straat is sprake van drugsoverlast. Er is veel fietsdiefstal, er is vaak sprake van inbraak en er zijn vaak criminelen op straat en auto's rijden vaak te hard. Er wordt genoemd dat veel overlastgevende mensen hier wonen. De straten liggen open en zijn hobbelig. Er is teveel rommel en er zijn geen prullenbakken. Volgens bewoners is er veel overlast in de straat. Meer toezicht door politie is hier wenselijk. De belangrijkste maatregelen, genoemd door bewoners, zijn; overlastgevende studenten aanpakken, groenvoorzieningen aanleggen, vooral 's avonds meer toezicht

uitoefenen, selectiebeleid voor nieuwkomers toepassen en meer aandacht schenken voor een goede opvoeding van de kinderen en meer aandacht voor een goede hangplek voor tieners en een uitlaatplaats voor honden.

7.4 Conclusie

- Veel bewoners vinden dat er te weinig aandacht is voor de straat.
- Ook vinden de bewoners dat ze te weinig worden geïnformeerd over maatregelen, maar dit zou het gevolg kunnen zijn van het feit dat mensen gewoonweg hun post niet lezen.
- Verder vinden bewoners dat de straat te weinig betrokken wordt bij te nemen maatregelen.
- Ook zijn veel bewoners van mening dat er niet wordt gereageerd op klachten en meldingen over overlast en vindt een groot deel van de bewoners dat instanties niet doen wat ze zeggen.
- Verder is een redelijk aandeel van de bewoners van mening dat er geen maatregelen worden genomen in de straat, terwijl er volgens de bewoners wel sprake is van veiligheids- en leefbaarheidsproblemen die moeten worden aangepakt.
- Tot slot is ook gebleken dat bewoners vinden dat de buurt een rol kunnen spelen bij te nemen maatregelen. De cijfers wijzen echter uit dat een lager percentage van de bewoners hierin een rol voor zichzelf weggelegd ziet. Dit blijkt uit het lage percentage bewoners die de afgelopen 12 maanden actieve inspanning hebben geleverd aan maatregelen en de bereidheid om in de toekomst actieve inspanning te leveren.

8 CONCLUSIE

De belangrijkste conclusie die uit dit rapport getrokken kan worden is dat de zeven straten (Johan de Wittstraat, Menadostraat, Timorstraat, Javalaan, Florisplein, Borgwal en Borgplein) in de zogeheten aandachtswijken van Groningen (Indische Buurt en De Hoogte) lager scoren op sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid, vergeleken met andere wijken in de gemeente Groningen. Toch zijn er kansen voor deze straten. Bewoners hebben ideeën over te nemen maatregelen en een deel daarvan is ook bereid mee te werken aan de uitvoering van de maatregelen.

Respons

In de zeven straten zijn de bewoners gevraagd mee te werken aan een face-to-face enquête. De enquête bevat vragen over sociale cohesie, leefbaarheid, veiligheid en maatregelen in de straat. Van alle huishoudens die benaderd zijn, heeft 64% meegewerkt. In totaal zijn er 256 respondenten geïnterviewd, waarvan 57% vrouw en 43% man.

Sociale cohesie

Uit de resultaten blijkt dat er in de straten weinig sociale cohesie is. Vergeleken met de rest van de wijk en de stad als geheel scoren de onderzochte straten laag op sociale cohesie. De straat met de laagste sociale cohesie is de Johan de Wittstraat en de straten met de hoogste sociale cohesie zijn Borgplein en Borgwal. De straten die hoger scoren op sociale cohesie zijn straten met deels koopwoningen, veel gepensioneerden en bewoners die er vaak langer dan 10 jaar wonen.

Zoals beschreven in de sociale desorganisatie theorie (Shaw & McKay, 1942; zie ook Sampson et. al., 1997) kan een lage mate van sociale cohesie leiden tot een lage mate van informele controle en verslechtering van de veiligheid in de buurt. Dit lijkt in de zeven straten ook het geval. Uit vergelijkend onderzoek blijkt dat de sociale cohesie in de zeven straten lager is dan in de rest van de Korrewegwijk en De Hoogte als ook in de gehele stad Groningen. Ook de veiligheid- en leefbaarheidscijfers in de zeven straten vallen vaak lager uit dan de Korrewegwijk en De Hoogte als geheel.

Leefbaarheid

De leefbaarheidscijfers vertonen grote spreiding. De rapportcijfers die gegeven zijn voor de woning, woonomgeving, leefbaarheid en veiligheid verschillen voor de zeven straten. De Johan de Wittstraat, Timorstraat en de Menadostraat scoren relatief laag op deze aspecten van leefbaarheid. In deze straten waarderen de bewoners de woonomgeving significant lager dan de wijkgemiddelden. De bewoners in de overige vier straten, Javalaan, Floresplein, Borgwal en Borgplein, zijn enigszins positiever over de leefbaarheid in hun straat. De bewoners geven vooral aan dat de woningen klein en gehorig zijn. Ruim de helft van de bewoners geeft aan te willen verhuizen, waarbij een van de belangrijkste redenen een te kleine woning is. Daarnaast spelen negatieve omgevingsfactoren, zoals overlast van burens, overlast in het algemeen of ontevredenheid over de huidige woonbuurt, een voorname rol.

Veiligheid

Ook de veiligheidscijfers wijken in negatieve zin af van het stadsgemiddelde. Cijfers over onveiligheidsbeleving vallen eveneens hoger uit dan de wijkgemiddelden van De Hoogte en de Indische Buurt. Verder worden drugsoverlast en geluidsoverlast, rommel op straat en afval naast de afvalbakken als belangrijkste buurtproblemen genoemd. Cijfers over

slachtofferschap van vermogens- en geweldscriminaliteit in de zeven straten wijken niet of nauwelijks af van de gemiddelden in de Indische Buurt en De Hoogte volgens de Trendrapportage. Slachtofferschap van fietsendiefstal scoort verreweg het hoogst op de bewoners in de zeven straten, terwijl het slachtofferschap van autogerelateerde misdrijven, zoals diefstal uit de auto en beschadiging van de auto relatief laag scoort. Het autobezit zal in deze straten met een gemiddeld lage sociale status ook lager zijn dan gemiddeld in de Indische Buurt en De Hoogte.

Mening bewoners

De bewoners kunnen de problemen in de straten benoemen, maar zijn vaak onvoldoende betrokken met elkaar en de straat om deze problemen effectief te kunnen aanpakken. Dit betekent niet dat er geen kansen zijn voor de straten.

Te weinig aandacht

Tweevijfde van de bewoners is van mening dat de gemeente te weinig aandacht heeft voor de straat. Ze vinden dat ze onvoldoende worden geïnformeerd over en betrokken bij maatregelen die in de straat door de gemeente en andere instanties worden genomen. De gemeentelijke communicatie verloopt voor een belangrijk deel schriftelijk. Onze ervaring in dit onderzoek is dat veel bewoners de post die zij ontvangen niet lezen. Voorafgaand aan de enquête hebben wij alle bewoners een brief gestuurd. De brieven hebben we enkele dagen voor de start van de dataverzameling zelf bezorgd. Een relatief groot deel van de bewoners gaf echter aan niet op de hoogte te zijn van het onderzoek. Gezien het hoge percentage alleenstaanden kan de conclusie worden getrokken dat ongeadresseerde post, ook als die van de gemeente komt, vaak niet zal worden gelezen.

Maatregelen

Meer dan de helft van de bewoners is van mening dat er veiligheids- en leefbaarheidsproblemen zijn in hun straat. Er zijn in dit onderzoek veiligheids- en leefbaarheidsproblemen door de bewoners aangekaart waartegen maatregelen getroffen moeten worden. Maatregelen zijn volgens de bewoners vooral nodig tegen drugsoverlast, geluidsoverlast en afval op straat. Bewoners zijn van mening dat hiertegen te weinig maatregelen worden getroffen. Tweederde van de bewoners geeft aan dat zij zelf ook een rol kunnen spelen bij de uitvoering van de te treffen maatregelen. Op de vraag of zij bereid zijn een bijdrage te leveren antwoord ruim twee vijfde van de bewoners positief. Het afgelopen jaar is 16% van de bewoners ook al daadwerkelijk actief geweest om de veiligheid en leefbaarheid in hun straat te verbeteren. De problemen zijn tot nu toe kennelijk niet zo groot dat het de bewoners in hun dagelijkse werk- of levensomstandigheden belemmert. Wanneer deze signalen van verloedering van de straat niet tijdig worden aangepakt kunnen deze problemen zich mogelijk gaan verergeren. De consequentie daarvan is een verdere verslechtering van de veiligheid en leefbaarheid in de straat.

Ten slotte

Algemeen kan geconcludeerd worden dat er in de straten een aantal verbeteringen doorgevoerd kan worden om zo de veiligheid en leefbaarheid te verbeteren. Niet alleen moeten er maatregelen getroffen worden vanuit de gemeente en andere instanties, de bewoners moeten hier zelf ook actief bij worden betrokken. Het doorbreken van de negatieve spiraal waarin met name de Johan de Wittstraat, de Timorstraat en de Menadostraat verzeild zijn geraakt, zal niet eenvoudig zijn. Ondanks de goede wil van een deel van de bewoners is het daadwerkelijk betrekken van een meerderheid van de bewoners bij maatregelen ter verbetering van de veiligheid en leefbaarheid geen lichte taak. Het organiseren van een structurele bijdrage van bewoners is mede door hun geringe betrokkenheid bij de straat en medebewoners een lastige opgave. Voor de verbetering van

de veiligheid en leefbaarheid in de straten is het wel van groot belang dat dit gebeurt. Niet alleen zullen er nieuwe manieren gevonden moeten worden om de bewoners op de hoogte te stellen van maatregelen ook zullen er manieren gevonden moeten worden om de bewoners bij deze maatregelen te betrekken. Bewoners benoemen vooral sociale problemen in hun straat als drugsgebruik en problematische gezinnen die voor in ieder geval een deel van de leefbaarheidsproblemen verantwoordelijk zijn. Bij deze problemen is de rol van bewoners beperkt. Zij kunnen vooral een rol spelen bij het tegengaan van fysieke verloedering van de straat, waarbij het schoonhouden van de publieke ruimtes en de afval en rommel van straat opruimen de eerste maatregelen kunnen zijn. Het gezamenlijk schoonhouden van de straat zal tevens de sociale cohesie kunnen versterken.

GERAADPLEEGDE LITERATUUR

- Beer, de P.T. & Schuyt C.J.M. (2004).
Bijdragen aan waarden en normen. Amsterdam: University Press.
- Belier, E.J., Martens E.P., Roelandt, T. & Veenman J. (1994).
Ruimtelijke concentratie van vier allochtone groepen in Nederland.
- Bellair, P.E. (1997).
Social interaction and community crime: examining the importance of neighbor networks. *Criminology*, 35, 677-703.
- Bieleman, B., Ogier, C. & Snippe, J. (2005).
Diamant in profiel. St. INTRAVAL, Groningen-Rotterdam.
- Boers, J., Steden, van R. & Boutellier, H. (2008).
Het effect van positieve en negatieve factoren op veiligheidsbeleving. Een kwantitatieve studie onder inwoners van Amsterdam. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 3(7), 34-52.
- Bruinsma, G.J.N. & Bernasco, W. & Wagenaar, H.C. (2004).
De stad en sociale onveiligheid. Een state of the art van wetenschappelijke kennis in Nederland. Leiden: Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving.
- Burchfield, K.B. (2009).
Attachment as a source of informal social control in urban neighborhoods. *Journal of Criminal Justice*, 37, 45-54.
- Dossier Rijksbeleid (2007).
40-wijkenaanpak. KEI Kenniscentrum stedelijke vernieuwing.
- Forrest, R. & Kearns, A. (2001).
Social cohesion, social capital and the neighbourhood. *Urban Studies*, 38 (12), 2125-2143.
- Frieling, M.A. (2008).
Een goede buur: 'Joint production' als motor voor actief burgerschap in de buurt. Groningen: Rijksuniversiteit.
- Gemeente Groningen (2008).
Balans van stad en wijken. Trendrapport Leefbaarheid en Veiligheid, 2008, 2006, 2004, 1998, 1996.
- Gemeente Groningen. (2007).
Wijkactieplan de Hoogte: Samen het verschil maken.
- Gemeente Groningen. (2007).
Wijkactieplan Korrewegwijk: Samen het verschil maken.
- Gemeente Groningen, Dienst RO/EZ (2003).
Verder met vernieuwen.
- Gemeente Groningen, Bureau Onderzoek en Statistiek. (2008).
Vlugschrift allochtonen 2008.
- Gemeente Groningen, Bureau Onderzoek en Statistiek. (2008).
Statistisch Jaarboek.
- Hart, de J. (2002).
Zekere banden: Sociale cohesie, leefbaarheid en veiligheid. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau.
- Keizer, K., Linderberg, S. & Steg, L. (2008).
The spreading of disorder. *Science*, 322, 1681-1685.

- Laan, van der Bouma-Doff, W. & Putten van, A. (2005).
De buurt als belemmering. Assen: Koninklijke van Gorcum
- Lindenberg, S. (1998).
Solidarity: its microfoundations and macro-dependence. A framing approach, in:
Doreian, P. and Fararo, T.J. (Eds.) The Problem of Solidarity: Theories and
Models, Amsterdam: Gordon and Breach, 61-112.
- Sampson, R.J., Raudenbush, B.W. & Earls, F. (1997).
Neighborhoods and violent crime: A multilevel study of collective efficacy.
Science, 277(5328), 918-924
- Shaw, C. & McKay, H. (1942 [1969]).
Juvenile Delinquency and Urban Areas. Chicago: University of Chicago Press.
- Skogan, W.G. (2008).
Broken Windows: Why - and how - we should take them seriously. Criminology
& Public Policy, 7(2), 195-201.
- Snippe, J., Zwieten, van M. & Bieleman, B. (2009).
Maatregelenpakket Veiligheid Oude Wijken Groningen. St. INTRAVAL, Groningen-
Rotterdam.
- Tesser, P.T.M., Praag, van C.S., Dugteren, van F.A., Herweijer, L.J. & Wouden, van der
H.C. (1995).
Rapportage minderheden 1995, concentratie en segregatie. Rijswijk/Den Haag:
SCP/VUGA.
- Uunk, W. (2002).
Concentratie en achterstand: over de samenhang tussen etnische concentratie ende
sociaal-economische positie onder allochtonen en autochtonen. Assen: Van
Gorcum.
- Veenman, J. (2001).
Molukse jongeren in Nederland. Integratie met de rem erop. Assen: Van Gorcum.
- Veenman, J. & Roelandt, T. (1994).
Onzeker bestaan. De maatschappelijke positie van Turken, Marokkanen,
Surinamers en Antillianen in Nederland. Amsterdam: Boom.
- Wijkvernieuwing Korrewegwijk/ De Hoogte. Mooi Blijven wonen. (2008) Jaaroverzicht
2008.
- Wilson, J.Q. & G.J. Kelling (1982).
Broken Windows. Atlantic Monthly, 3, 29.
- Wittebrood, K. & Beem van, M. (2004).
Nederlandse studies naar de effectiviteit van gelegenheidsbeperking op sociale
veiligheid: een overzicht van 25 jaar onderzoek. Den Haag: Sociaal Cultureel
Planbureau.
- Wittebrood, K. (2006).
Slachtoffers van criminaliteit: feiten en achtergronden. Den Haag: Sociaal Cultureel
Planbureau.
- Wittebrood, K. & Noije, L. van (2008).
Sociale veiligheid ontsleuteld. Veronderstelde en werkelijke effecten van
veiligheidsbeleid Den Haag: Sociaal Cultureel Planbureau.

BIJLAGE

Ook is aan de hand van t-toetsen en variantie-analyses gekeken of respondenten met verschillende achtergrondkenmerken ook andere meningen hebben ten opzichte van de leefbaarheid. In de volgende tabellen staan significante uitkomsten waaruit blijkt dat respondenten met verschillende achtergrondkenmerken, zoals woonduur, hoofdbezigheid overdag en het hebben van wel of niet thuiswonende kinderen soms andere meningen ten opzichte van de leefbaarheid en veiligheid hebben.

Tabel 1 geeft een het resultaat van een significante t-toets voor verschil in gemiddelde cijfers voor de woning tussen respondenten die minder dan 10 jaar in de buurt wonen en respondenten die meer dan 10 jaar in de buurt wonen.

Tabel 1 Gemiddeld cijfer woning uiteengezet naar woonduur

Cijfer woning	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Minder dan 10 jaar	6,86	1,63	205
Meer dan 10 jaar	7,45	1,36	51

T-toets verschil in gemiddelde (gelijke varianties), $t(254) = -2.39$, $p(2) = 0.02$

Tabel 2 tot en met 5 geven de resultaten van significante variantie-analyses voor verschil in gemiddelde cijfers ten opzichte van leefbaarheid tussen respondenten met verschillende hoofdbezigheden overdag. Het blijkt dat gepensioneerde respondenten meerdere aspecten een hoger cijfer geven dan andere respondenten. Studenten daarentegen geven nooit een significant ander gemiddeld cijfer dan de andere respondenten.

Tabel 2 Gemiddeld cijfer woning uiteengezet naar hoofdbezigheid

Cijfer woning	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Werkloos/AWW/WAO	6,55 ^B	1,60	22
Betaalde werkzaamheden	6,87 ^B	1,55	125
Student/scholier	6,94 ^{AB}	1,52	49
Huisvrouw	7,05 ^{AB}	1,93	19
Gepensioneerde	7,96 ^A	1,48	27
Totaal	6,99	1,60	242

Eenweg variantie-analyse, $F(4,237) = 3,22$, $p = 0,013$

Tabel 3 Gemiddeld cijfer woonomgeving uiteengezet naar hoofdbezigheid

Cijfer woonomgeving	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Werkloos/AWW/WAO	5,59 ^B	1,74	22
Huisvrouw	6,05 ^B	1,58	19
Betaalde werkzaamheden	6,09 ^B	1,58	125
Student/scholier	6,53 ^{AB}	1,31	49
Gepensioneerde	7,46 ^A	1,20	28
Totaal	6,29	1,57	243

Eenweg variantie-analyse, $F(4,238) = 6,44$, $p < 0,001$

Tabel 4 Gemiddeld cijfer leefbaarheid uiteengezet naar hoofdbezigheid

Cijfer leefbaarheid	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Huisvrouw	5,89 ^B	1,24	19
Werkloos/AWW/WAO	5,95 ^B	1,73	22
Betaalde werkzaamheden	6,37 ^B	1,23	125
Student/scholier	6,78 ^{AB}	1,03	49
Gepensioneerd	7,14 ^A	,93	28
Totaal	6,47	1,29	243

Eenweg variantie-analyse, $F(4,238)=4,88$, $p=0,001$

Tabel 5 Gemiddeld cijfer veiligheid uiteengezet naar hoofdbezigheid

Cijfer veiligheid	Gemiddelde	Standaard deviatie	N
Werkloos/AWW/WAO	5,59 ^B	1,92	22
Huisvrouw	5,89 ^B	1,52	19
Betaalde werkzaamheden	6,13	1,50	125
Student/scholier	6,45 ^B	1,21	49
Gepensioneerd	6,86 ^A	1,27	28
Totaal	6,21	1,49	243

Eenweg variantie-analyse, $F(4,238)=2,99$, $p=0,019$

Tabel 6 geeft de resultaten van significante t-toetsen voor verschil in gemiddelde cijfers ten opzichte van leefbaarheid tussen respondenten met thuiswonende kinderen en respondenten zonder thuiswonende kinderen. Het blijkt dat respondenten met thuiswonende kinderen lagere cijfers geven op de leefomgeving van de straten dan respondenten zonder thuiswonende kinderen.

Tabel 6 Gemiddeld cijfer uiteengezet naar wel of geen thuiswonende kinderen

	Gemiddelde (standaard deviatie)		t-score
	Geen thuiswonende kinderen	Wel thuiswonende kinderen	
Cijfer woning	7,14 (1,44)	6,45 (2,01)	$t(239)= 2,70^*$
Cijfer leefbaarheid	6,56 (1,21)	5,98 (1,53)	$t(240)= 2,82^*$
Cijfer veiligheid	6,35 (1,38)	5,60 (1,86)	$t(240)= 3,15^*$

* $p < ,01$

